

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана ХАЛАТУР**
« ____ » _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: **Удосконалення механізму ефективного використання**
фінансових ресурсів комерційного банку

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Дар'я МАШАРІНА

**Науковий керівник,
д.е.н., професор**

Світлана КАЧУЛА

Дніпро – 2024

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом
МОН молоді і спорту України
від 29 березня 2012 року № 384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку та фінансів
Кафедра: Фінансів, банківської справи та страхування
Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
_____ Світлана ХАЛАТУР
_____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ на підготовку кваліфікаційної роботи

Машаріній Дар'ї Валеріївні

- 1. Тема роботи:** Удосконалення механізму ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку
- Науковий керівник:** Качула Світлана Валентинівна, д.е.н., професор
затверджена наказом ДДАЕУ «20» листопада 2023 р. № 3506
- 2. Термін подання здобувачем роботи** – 5 лютого 2024 року
- 3. Вихідні дані до роботи** документи законодавчі, статті фахові, монографії, річна звітність АТ «ПроКредит Банк»
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити)**
 1. Комерційний банк як система залучення механізму ефективного використання фінансових ресурсів.
 2. Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів АТ «ПроКредит Банк».
 3. Напрями удосконалення механізму ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку. Висновки і пропозиції.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**
 1. Класифікація ресурсів банків
 2. Структура механізму управління формуванням та використанням фінансових ресурсів банку
 3. Організаційна структура управління корпоративного Банку
 4. Структура портфеля кредитного за секторами економіки у 2022р.
 5. Валовий портфель кредитів зелених Банку
 6. Валовий портфель кредитний Банку
 7. Депозити клієнтів Банку
 8. Основні показники діяльності Банку за 2018-2022 рр.
 9. Структура та динаміка активів та зобов'язань Банку в 2018-2022 рр.
 10. Структура капіталу власного Банку за 2018-2022 рр.
 11. Розмір доходів і прибутку Банку за 2018-2022 рр
 12. Кореляційна матриця факторів впливу на чистий прибуток.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 23 червня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Комерційний банк як система залучення механізму ефективного використання фінансових ресурсів	вересень 2023 р.	виконано
2	Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів АТ «ПроКредит Банк»	листопад 2023 р.	виконано
3	Напрями удосконалення механізму ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку	грудень 2023 р.	виконано
4	Висновки і пропозиції	січень 2024 р.	виконано
5	Оформлення дипломної роботи	лютий 2024 р.	виконано

Здобувачка

_____ (підпис)

Дар'я МАШАРІНА

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Світлана КАЧУЛА

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ЯК СИСТЕМА ЗАЛУЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ	8
1.1. Фінансові ресурси комерційного банку: сутність, структура, способи оцінки ресурсної бази	8
1.2. Механізм ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку: сутність, структура	13
1.3. Сутність оцінки ефективності використання ресурсів комерційного банку	18
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	24
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «ПроКредит Банк»	24
2.2. Оцінка ефективності та аналіз використання фінансових ресурсів АТ «ПроКредит Банк»	32
2.3. Аналіз доходів, витрат та прибутку АТ «ПроКредит Банк»	40
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	50
3.1. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів комерційного банку	50
3.2. Досвід ефективного використання ресурсів банків Євросоюзу	58
3.3. Моделювання прибутковості як цільової стратегії ефективності використання ресурсів комерційного банку	65
Висновки до розділу 3	71
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	81

РЕФЕРАТ

Тема: Удосконалення механізму ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку

Кваліфікаційна робота містить: 74 ст., 16 таблиць, 8 рисунків, 2 додатки, 54 літературних джерела.

Об'єктом дослідження є ресурси фінансові АТ «ПроКредит Банк».

Предметом дослідження є дослідження методики формування та оцінки ефективності використання бази ресурсної банку комерційного, як вітчизняні, так і зарубіжні.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розробці комплексу підходів теоретичних і інструментів методологічних для аналізу ефективності використання ресурсної бази комерційних банків.

Методи дослідження. У роботі використовувалися такі методи пізнання наукового: підхід до об'єкта, що вивчається: системний та діалектичний, а також методи спеціальні досліджень економіко-статистичних (спостереження, аналізу, угруповання, деталізації); коефіцієнтів метод; моделювання.

В кваліфікаційній роботі проведено дослідження комерційного банку як системи залучення механізму ефективного використання фінансових ресурсів. Діяльність Банку є ефективною, а його стан фінансовий є стабільним, крім 2022 р., але навіть в такий важкий час Банк вистояв та не втратив своєї спроможності розвиватись. Запропоновано алгоритм оцінки комплексної ефективності використання ресурсів депозитних банку комерційного, який включає 4 етапи та яка дозволить покращити механізм залучення депозитів; планування операцій активних та пасивних банку; збалансує проведення операцій активно-пасивних та ін.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, ПОСЛУГИ БАНКІВСЬКІ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, ДЕПОЗИТИ, КРЕДИТИ.

KEYWORDS

FINANCIAL RESOURCES, COMMERCIAL BANK, BANKING SERVICES, LOAN PORTFOLIO, DEPOSITS, LOANS.

ВСТУП

Нинішній етап розвитку економіки національної відзначається збільшенням вимог до системи банківської, яка сприяє зростанню економічному та конкурентоспроможності підвищенню комплексу господарського в умовах інтеграції поступової у європейський та світовий простір економічний. Це обумовлено роллю особливою банків як провідних посередників фінансових, які забезпечують рух ресурсів фінансових між регіонами окремими, сферами хазяйнування та економіки суб'єктами з метою їх потреб задоволення.

Збалансована та адекватна розміром основа ресурсна банків визначається як елемент важливий їх прибутковості, забезпечення ліквідності достатньої і визнання довіри всіма ринку учасниками. Посилення бази ресурсної сприяє розширенню можливостей банків у задоволенні потреб поточних та інвестиційних господарювання суб'єктів і домогосподарств за допомогою додаткових ресурсів фінансових. Одночасно, на сьогодні, в Україні помітно загострилися проблеми ресурсів банків, як формування, так і використання, що підкреслює актуальність проведення відповідного дослідження.

З економічною глобалізацією сектор банківський відіграє все більш важливу роль в економіці країни та світу. Від ефективності банку комерційного залежить як його конкурентоспроможність, так і роль, яку він відіграє в розвитку економічному. Тому, як підвищити ефективність банків комерційних, завжди було актуальною темою для науковців. Свої праці, досліджені формуванню бази ресурсної банків, присвятили: С. Адонін та Ю. Калашнікова [1], О. Гуцалюк [9], С. Качули [10;14-17; 46; 48], О. Левкович та Ю. Калашнікова [21], Ю. Онопрієнко [28], С. Халатур [39;49;50] та ін.

Проте в рамках використаної базової концепції оптимізації виникає ряд питань і проблем, таких як, наприклад: наскільки оптимізована структура

капіталу банку відповідає потребам і завданням, що стоять перед власниками банку.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розробці комплексу підходів теоретичних і інструментів методологічних для аналізу ефективності використання ресурсної бази комерційних банків.

Відповідно до поставленої мети визначено завдання для проведення дослідження:

- розглянути сутність, структуру, способи оцінки ресурсної бази банку;
- дослідити механізм ефективного використання ресурсів фінансових банку;
- розкрити сутність оцінки ефективності використання ресурсів комерційного банку;
- провести аналіз організаційної структури АТ «ПроКредит Банк»;
- здійснити оцінку ефективності та провести аналіз використання фінансових ресурсів АТ «ПроКредит Банк»;
- проаналізувати доходи, витрати та прибуток АТ «ПроКредит Банк»;
- визначити шляхи підвищення ефективності використання ресурсів комерційного банку;
- окреслити шляхи підвищення ефективності використання ресурсів банку;
- розглянути можливе використання в українській системі банківській досвід Євросоюзу щодо ефективного використання ресурсів банків;
- здійснити моделювання прибутковості як цільової стратегії ефективності використання ресурсів банку.

Об'єктом дослідження є ресурси фінансові АТ «ПроКредит Банк».

Предметом дослідження є дослідження методики формування та оцінки ефективності використання бази ресурсної банку комерційного, як вітчизняні, так і зарубіжні.

Під час дослідження ми опиралися на документи законодавчі, статті фахові, монографії, річна звітність АТ «ПроКредит Банк».

Наукова новизна дослідження полягає у розробці підходів наукових до формування бази ресурсної банку комерційного на основі впровадження алгоритму оцінки комплексної ефективності використання ресурсів депозитних банку.

Практична важливість даної роботи полягає в тому, що основні висновки дослідження щодо сутності та ролі бази ресурсної у розвитку як окремого банку, так і системи банківської в цілому, разом із запропонованим методологічним підходом до формування бази ресурсної банку комерційного, можливість надають приймати необхідні рішення управлінські.

У роботі використовувалися такі методи пізнання наукового: підхід до об'єкта, що вивчається: системний та діалектичний, а також методи спеціальні досліджень економіко-статистичних (спостереження, аналізу, угруповання, деталізації); коефіцієнтів метод; моделювання.

Результати дослідження оприлюднено шляхом публікації результатів дослідження у фаховому виданні України категорії Б (журнал Ефективна економіка).

Структура роботи: вступ, 3 розділи, висновки, додатки, список використаних джерел. Робота містить 74 сторінки, 16 таблиць, 8 рисунків, 2 додатки та 54 літературних джерела.

РОЗДІЛ 1. КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ЯК СИСТЕМА ЗАЛУЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

1.1. Фінансові ресурси комерційного банку: сутність, структура, способи оцінки ресурсної бази

Фінансові ресурси комерційного банку визначаються як грошові та інші активи, які банк використовує для здійснення своєї діяльності. Ці ресурси грають ключову роль у функціонуванні банку і впливають на його здатність надавати різноманітні фінансові послуги та виконувати інші завдання. Фінансові ресурси комерційного банку включають власний капітал, і залучені кошти [1]. Класифікація банківських ресурсів представлена таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація ресурсів банків

Класифікація	Ознака
за джерелами утворення	<ul style="list-style-type: none"> - власні – включають у себе статутний капітал, резервний фонд, спеціальні фонди, нерозподілений прибуток та субординований борг; - залучені – це кошти, які банк отримує від клієнтів у вигляді вкладів; - запозичені – це кошти, які банк приваблює на грошовому ринку не як депозити.
за економічним змістом	<ul style="list-style-type: none"> - власні кошти; - кошти банків кореспондентів; - міжбанківські кредити.
за місцем мобілізації	<ul style="list-style-type: none"> - мобілізовані безпосередньо комерційним банком; - отримані в інших банках.
по можливості прогнозування розмірів ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - які піддаються безпосередньому прогнозуванню; - які піддаються опосередкованому прогнозуванню.
по можливості використання	<ul style="list-style-type: none"> - постійні; - тимчасові.

Залучені кошти формуються через проведення операцій пасивних та використовуються для реалізації операцій банку активних. Власні кошти банку комерційного складаються з фондів різних, що створюються для забезпечення стійкості фінансової та підтримки діяльності комерційної. Ці кошти власні включають:

Статутний капітал банку, що представляє собою капітал початковий, виражений у формі грошовій та визначений статутом банку, що формується через виручки рахунків від продажу акцій та засновників внесків. Цей капітал створює необхідну базу грошову та матеріальну для діяльності банку, дотримуючись принципів організаційно-правової форми та законодавства чинного.

Резервний фонд, який утворюється з прибутку чистого і є обов'язковим для всіх банків комерційних згідно із Законом "Про банки і банківську діяльність" [31]. Цей резервний фонд є важливим ресурсом коштів власних.

Спеціальні фонди, які передбачені статутом банку та створюються через рахунок прибутку, розмір якого визначається самостійно банком.

Таким чином, кошти власні банку формуються за рахунок джерел різних, таких як капітал статутний, фонд резервний та фонди спеціальні, і вони використовуються для забезпечення стабільності фінансової та підтримки його діяльності.

Нерозподілений прибуток банку представляє собою прибуток, який на даний момент не розподілено між акціонерами протягом року і не внесено до резервів або фондів страхових. Це є ресурсом значущим для формування коштів власних. Протягом року банк комерційний може використовувати прибуток нерозподілений за розсудом власним.

Власні кошти виступають як засіб основний гарантування зобов'язань банку виконання перед вкладниками, тому визначення їх обсягу фактичного та забезпечення їх на необхідному рівні є одним із завдань ключових для банку [29]. Власні кошти визначають стан фінансовий акціонерів у банку комерційному, представляючи чисту вартість установи. Таким чином, їх рух

об'єкт особливого звіту в рамках звітності фінансової, яка складається за стандартами міжнародними.

Власний банку капітал виконує функцій ряд ключових [29]:

- захисна функція, що передбачає захист інтересів клієнтів та акціонерів яким, у випадку банкрутства, будуть втрати компенсовані.

Наявність капіталу власного підтримує платоспроможність банку;

- оперативна функція, що передбачає використання капіталу власного для придбання будівель, споруд та обладнання, необхідних для функціонування банку, а також для резервів формування на випадок збитків непередбачених;

- власні кошти є джерелом фінансування для створення, організації та функціонування банку до того моменту, поки не буде залучено достатню кількість депозитів;

- регулююча функція, яка включає виконання банками вимог до розмірів капіталу акціонерного та власного, регулятивного;

- допоміжна функція у підтримці довіри клієнтів та переконанні кредиторів у стійкості фінансовій банку. Наявність капіталу достатнього забезпечує впевненість позичальників у можливості банку задовольнити їх потреби кредитні;

- функція, яка забезпечує кошти для зростання організаційного, розробки послуг нових, впровадження програм та придбання обладнання, тобто, регулює зростання банку.

З метою надійності підвищення, стабільності та прибутковості операцій активних, банки докладають зусиль для збільшення капіталу власного.

Але кошти становлять невеличку частку - трохи більше 20% всіх ресурсів банку комерційного, причому переважною частиною є кошти залучені. У практиці світовій всі ресурси залучені банку комерційного розподіляються на наступні категорії:

1. Депозити.
2. Недепозитні залучені кошти.

Депозити складають основну частину коштів залучених банку комерційного. Депозити представляють собою кошти осіб юридичних; фізичних, внесені до банку та використовувані ним згідно з законодавством та режимом рахунків. В українській практиці банківській до депозитів відносять вклади та папери цінні, які використовуються для коштів залучення клієнтів у банки.

Депозитні операції класифікуються за наступними критеріями:

1. В залежності від категорії вкладників:

- депозити осіб юридичних;
- депозити осіб фізичних;
- депозити банків інших.

2. За економічним змістом:

- в порядку коштів використання, що зберігаються, тобто доходу отримання у вигляді відсотків за коштами залученими у депозит щомісяця, щокварталу, або наприкінці терміну дії договору.

3. За формою вилучення коштів:

- термінові;
- до запитання;
- ощадні вклади.

Класифікація вкладів банківських та їхні типи визначаються відповідно до того, які умови та під які відсотки пропонує конкретний банк своїм клієнтам. Виділити можна такі типи банківських вкладів:

- ощадні;
- накопичувальні;
- розрахункові.

Ощадні вклади представляють собою кошти, які фізичні особи розміщують у кредитних організаціях і банках для збереження чи поступового накопичення. Накопичувальні вклади є особливо популярними, орієнтовані на тих, хто має намір збільшити суму своїх коштів на депозитному рахунку. Залишки коштів на рахунках клієнтів є привабливими

пасивами для банку, який може розпоряджатися цими коштами за незначну суму. Також, класифікацію банківських депозитів можна провести відповідно до термінів дії, при цьому клієнти можуть вибирати довгострокові або короткострокові вклади. Аналогічно, банківські картки є іншим ефективним інструментом залучення клієнтів, які дозволяють вступити в світ банківських послуг. В сфері грошового обігу банківські картки виступають як прогресивний засіб для безготівкових розрахунків, об'єднуючи дебетові та кредитні можливості.

Недепозитні залучені кошти представляють собою кошти, які отримує банк як позику чи продаж боргових власних зобов'язань на ринку фінансовому. Ці джерела ресурсів відрізняються від депозитів тим, що мають вони неперсональний характер, не пов'язаний з клієнтом банку конкретним, і їх ініціатива залучення коштів самому банку належить. До джерел недепозитних віднесено отримання позик на міжбанківському ринку, угоди про продаж паперів цінних зі зворотнім викупом, облік векселів та позик отримання в НБУ, продаж акцептів банківських, випуск паперів комерційних, позик отримання над ринком євро-доларів та облігацій випуск.

На міжбанківському ринку кошти, які розміщені на кореспондентських рахунках у НБУ (дебетові залишки на цих рахунках), можуть бути об'єктом продажу та покупки. Особливістю міжбанківських кредитів є їх зручність, оскільки вони не вимагають забезпечення, що робить їх схожими на вклади, і надходять безпосередньо до банку-позичальника. Ще одним методом формування недепозитарних джерел є випуск облігацій. Комерційний банк право має емітувати облігації після повної оплати всіх випущених акцій та у розмірі, який не перевищує 25% статутного капіталу.

З усього вище сказаного можна висновок зробити, що більшість ресурсів, які використовує комерційний банк, формуються завдяки коштам клієнтів та залученим вкладом. Забезпеченість капіталу банку характеризує його стійкість у випадку ризиків.

1.2. Механізм ефективного використання фінансових ресурсів комерційного банку: сутність, структура

Механізм ефективного використання ресурсів фінансових банку комерційного включає в себе стратегій і практик ряд, спрямованих на використання оптимальне активів грошових та забезпечення стабільності банку. Основні аспекти цього механізму включають [19]:

1. Кредитний ризиковий менеджмент. Банк повинен ризиками управляти, пов'язаними з наданням кредитів, включаючи кредитоспроможності клієнтів аналіз, встановлення адекватних стандартів кредитування та ведення моніторингу за погашенням кредитів.

2. Ліквідність. Банк повинен забезпечити ліквідність достатню для виконання зобов'язань своїх фінансових. Це може включати утримання резервів, виважене розподілення активів і пасивів, а також управління строками та обсягами позик.

3. Диверсифікація портфелю. Банк може різноманітиту свій портфель активів, вкладаючи кошти в різні активів види (наприклад, кредити, цінні папери, нерухомість), що допомагає ризик зменшити і забезпечити стабільність доходу.

4. Ефективне управління облігаціями та акціями. Банк повинен управляти своїми інвестиціями в цінні папери, обираючи інструменти, які відповідають його стратегії ризиків і доходів.

5. Управління витратами. Зменшення витрат і використання ефективно ресурсів допомагають банку збільшити його прибутковість. Це включає оптимізацію операційних витрат та раціоналізацію бізнес-процесів.

6. Відповідність регулятивним вимогам. Банк повинен дотримуватися всіх регулятивних вимог і стандартів, зокрема відносно капіталу та ліквідності, що забезпечує його фінансову стійкість.

7. Ефективне управління ризиками. Це в себе включає ідентифікацію, вимірювання; керування різними ризиків видами, такими як ризик кредитний, ринковий, операційний та ін.

Фінансові ресурси представляють собою не лише економічну категорію, а й виступають інструментом у процесі функціонування банку. Цей вплив реалізується через фінансовий механізм, який є системою взаємодії фінансових важелів, організацією та плануванням використання ресурсів фінансових. Структура механізму управління формуванням та використанням ресурсів фінансових банку включає взаємопов'язаних 5 елементів (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Структура механізму управління формуванням та використанням фінансових ресурсів банку

Фінансовий метод можна розглядати як впливу засіб відносин фінансових на процес функціонування банку. Він діє в двох напрямках: управління рухом ресурсів фінансових та регулювання ринкових відносин

комерційних, пов'язаних із порівнянням витрат та результатів, стимулюванням матеріальним та відповідальністю за використання ефективно фондів грошових.

Фінансові важелі, такі як прибуток, доходи, відрахування амортизаційні, фонди економічні призначення цільового, санкції фінансові, плата орендна, ставки процентні за кредитами, депозитами та облігаціями, є інструментами важеля фінансового. Наприклад, кредитування – це метод фінансовий, який впливає на результати процесу діяльності банку через різні прийоми, такі як умови та форми кредиту, ставки відсоткові та інші параметри фінансові [42].

Правове забезпечення функціонування механізму фінансового включає регулюючі акти законодавчі, ухвали, накази, циркулярні листи та інші документи правові. Забезпечення нормативне включає інструкції, нормативи, ставки тарифні, вказівки методичні тощо. Забезпечення інформаційне складається з різноманітної інформації: економічної, комерційної та фінансової, яка включає в себе дані про стійкість фінансову та партнерів та конкурентів платоспроможність, ціни, курси, дивіденди тощо.

Механізм фінансовий призначений для керування фінансами та має характер об'єктивний та суб'єктивний. З одного боку, він ґрунтується на об'єктивних законах економічних, а з іншого – встановлюється банком для вирішення завдань, що виникають перед ним на різних етапах розвитку за допомогою форм і методів різних господарювання.

Механізм управління формуванням ресурсів фінансових банку включає механізм формуванням капіталу власного та капіталу позикового. Розробка механізму управління формуванням капіталу власного банку основні такі етапи:

1. Аналіз формування капіталу власного за попередній період, включаючи оцінку обсягів формування ресурсів фінансових власних, їх відповідність темпам приросту активів, а також динаміку питомої ваги ресурсів власних у загальному обсязі формування ресурсів фінансових.

2. Визначення потреби загальної у власних ресурсах фінансових (1.1).

$$P_{заг.ф.р.} = \frac{P_k \times \lambda}{100} - BK + P \quad (1.1)$$

де $P_{заг.ф.р.}$ – потреба загальна банку у ресурсах фінансових власних протягом періоду запланованого;

P_k – загальна потреба у капіталі на кінець періоду планового;

λ – запланована питома вага капіталу власного у загальній його сумі;

BK – сума капіталу власного на початку періоду планованого;

P – сума прибутку, яка буде використана для споживання протягом періоду планового.

3. Вартості оцінка залучення капіталу власного з джерел різних проводиться в розрізі основних складових капіталу власного, який формується за рахунок джерел як внутрішніх, так і зовнішніх.

4. Забезпечення обсягу максимального залучення ресурсів фінансових власних шляхом внутрішніх джерел включає в себе пошук резервів для збільшення цих ресурсів. При цьому важливо максимізувати суму внутрішніх джерел, використовуючи такий критерій (1.2):

$$ЧП + A \rightarrow ВФР_{max} \quad (1.2)$$

де $ЧП$ – запланована сума прибутку чистого банку;

A – запланована сума відрахувань амортизаційних;

$ВФР_{max}$ – максимальна сума ресурсів фінансових власних, що формуються за рахунок джерел внутрішніх.

5. Забезпечення необхідного рівня залучення ресурсів фінансових власних з джерел зовнішніх є важливою метою, оскільки цей обсяг повинен доповнити ту частину, яку вже вдалося сформувати за допомогою джерел фінансування внутрішніх. Потреба у залученні ресурсів фінансових власних з джерел зовнішніх розраховується за формулою (1.3):

$$ВФР_{зовн} = P_{вл.ф.р.} - \sum \Phi P_{внут.} \quad (1.3)$$

де $ВФР_{зовн}$ – потреба в залученні ресурсів фінансових власних через джерела зовнішні;

$P_{вл.ф.р.}$ – загальна потреба у ресурсах фінансових власних банка протягом періоду запланованого;

$\sum \Phi P_{внут}$ – сума ресурсів фінансових власних, які плануються для залучення за допомогою джерел внутрішніх.

Задоволення потреби ресурсів фінансових власних джерелами зовнішніми передбачає залучення капіталу додаткового пайового (від власників чи інших інвесторів), емісії додаткової акцій або джерел інших.

6. Оптимізація джерел співвідношення внутрішніх і зовнішніх формування ресурсів фінансових власних базується на таких критеріях:

- забезпечення вартості мінімальної сукупної залучення ресурсів фінансових власних. Якщо вартість залучення ресурсів фінансових власних через джерела зовнішні перевищує вартість заплановану залучення коштів позикових, то слід відмовитися від такого формування ресурсів власних.

- забезпечення збереження контролю над управлінням банком з боку засновників його. Збільшення пайового додаткового чи капіталу акціонерного за рахунок інвесторів зовнішніх призвести може до втрати контролю такого.

Ефективність механізму розробленого формування ресурсів фінансових власних оцінюється за допомогою самофінансування коефіцієнта банку розвитку у періоді майбутньому [46]. Самофінансування коефіцієнт банку розвитку розраховується за формулою (1.4):

$$K_{сф} = \frac{ВФР}{\Delta A} \quad (1.4)$$

де $K_{сф}$ – коефіцієнт самофінансування подальшого розвитку банку;

$ВФР$ – обсяг запланований формування ресурсів фінансових власних;

ΔA – приріст запланований активів банку.

Отже, механізм ефективного використання ресурсів фінансових є складним і тривалим процесом, що вимагає постійного моніторингу, аналізу та адаптації стратегій для відповіді на змінні умови ринку та економічної ситуації.

1.3. Сутність оцінки ефективності використання ресурсів комерційного банку

Оцінка ефективності використання ресурсів банку комерційного визначає, наскільки результативно та ефективно банк використовує свої ресурси для досягнення цілей і задач поставлених. Це важливий показник для оцінки фінансового здоров'я та стабільності банку. Ефективність в широкому сенсі вказує на відношення результату до витрат, тобто на те, наскільки успішно та ефективно досягаються конкретні цілі або завдання за витратами обмежених ресурсів. В контексті банку комерційного, ефективність може означати ефективне ресурсів використання для прибутку максимізації та ризиків мінімізації.

Основним джерелом ресурсів для банку комерційного є кошти залучені, які становлять біля 85% всіх ресурсів банківських [13]. Ці ресурси можна класифікувати за характером їхнього утворення, розрізняючи кошти, від банку клієнтів отримані та запозичені в секторі банківському. Депозитні ресурси становлять основну частку коштів залучених банку (понад 70%), тоді як меншу частку формують джерела недепозитні [13]. Залучені кошти банку належать йому, але тимчасово перебувають у обігу як джерела для операцій активних. Під час аналізу цих коштів вивчається їх структура, визначаючи частку кожної статті коштів залучених у загальній їхній сумі.

Оцінка ефективності коштів використання залучених проводиться по показникам, таким як співвідношення загальної суми коштів залучених до суми кредитів виданих. Якщо цей показник перевищує 100%, це свідчить про те, що банк використовує кошти залучені не лише як ресурси кредитні, а й для потреб власних.

Залучені кошти банку переважно утворюються через операції депозитні, які означають операції з коштів залучення осіб фізичних та юридичних на термін певний або за запитання. Операції депозитні становлять зазвичай близько 95% від усіх банківських пасивів. Для

досягнення ефективності ресурсів використання депозитних необхідно підтримувати на прийнятному рівні ліквідність, використовувати всі ресурси депозитні та досягати рівня високого рентабельності (прибуток на вкладені ресурси депозитні). Оцінка використання ресурсів депозитних може проводитися за допомогою ряду критеріїв, які визначають ефективність політики депозитної банку в цілому.

Доходність банку визначається різними показниками, які вказують на ефективність діяльності фінансової його. Основні показники оцінки доходності банку включають:

1. Чистий дохід (Net Income). Це загальний прибуток банку, вирахований від усіх витрат і втрат.

2. Рентабельність активів (Return on Assets - ROA). Визначає, який відсоток валового прибутку генерується на кожену гривню активів банку (1.5).

$$ROA = \text{Чистий дохід} / \text{Сума активів} \quad (1.5)$$

3. Рентабельність капіталу власного (Return on Equity - ROE). Визначає, який відсоток прибутку валового генерується на кожену гривню капіталу власного банку (1.6).

$$ROE = \text{Чистий дохід} / \text{Власний капітал} \quad (1.6)$$

4. Норма прибутковості від процентів (Net Interest Margin - NIM). Визначає різницю між прибутком від відсотків та витратами на залучення ресурсів (1.7).

$$NIM = \text{Прибуток від відсотків} / \text{Загальна сума активів} \quad (1.7)$$

5. Ефективність витрат (Cost-to-Income Ratio). Визначає відсоток витрат банку відносно доходу (1.8).

$$\text{Cost-to-Income Ratio} = \text{Витрати} / \text{Дохід} \quad (1.8)$$

Ці показники використовуються для фінансового стану банку оцінки та його здатності генерувати прибуток при різних умовах.

Оптимальним діапазоном для ефективності капіталу власного банку вважається значення від 15% до 40%, а ефективне ресурсів банківських

використання - від 4% і вище. Важливо відзначити, що при формуванні бази ресурсної банку комерційного розумно застосовувати різні методи, створені для підвищення ефективності обраного підходу до її формування [21]:

1. Приваблення депозитів:

- рекламні кампанії для привертання клієнтів нових;
- введення конкурентоспроможних ставок на депозити;
- розробка спеціальних пропозицій для великих та довгострокових депозитів.

2. Емісія облігацій:

- випуск облігацій корпоративних або банківських для залучення капіталу;
- диверсифікація облігацій за строком, ставкою та видом гарантії.

3. Кредитування та інвестиції:

- ефективна політика кредитування для залучення позичальників.
- диверсифікація інвестицій у інструменти фінансові з рівнем різним ризику.

4. Політика ринкового ризику:

- активна політика управління ризиком ринковим для втрат мінімізації на ринках фінансових;
- аналіз та прогнозування руху ринків для прийняття рішень обґрунтованих.

5. Вивчення та оптимізація операцій:

- впровадження технологій ефективних для автоматизації операцій банківських;
- оптимізація процесів обслуговування клієнтів для підвищення лояльності їх.

6. Робота з корпоративними клієнтами:

- розвиток програм для обслуговування клієнтів корпоративних та їх потреб фінансових;
- пропозиції з управління ліквідністю та планування фінансового.

7. Активна робота з ризиками:

- система ризиками управління для ідентифікації та керування різноманітними видами ризиків;
- застосування стратегій хеджування для захисту від ризиків фінансових.

8. Збільшення ефективності діяльності банківської:

- оптимізація структури витрат та персоналу;
- використання технологій для поліпшення послуг банківських та витрат зниження.

Ці стратегії можуть застосовуватися в поєднанні залежно від ситуації конкретної та стратегії банку. Використання цих методів не лише підвищить ефективність обраного підходу до формування бази ресурсної банку, але також призведе до впливу позитивного на ключові показники фінансові його діяльності. Також, роль ключова у підвищенні ефективності ресурсів банківських використання належить управлінню доходами і витратами відсотковими, які є компонентом змінним прибутку чистого банку. Для ефективності підвищення використання ресурсів необхідно процес розглянути управління доходами та витратами відсотковими, який включає в себе такі аспекти [21]:

1. Управління активами та пасивами. Це єдиний процес скоординований управління балансом всім банку, а не частинами окремими його. В межах активами та пасивами управління важливо завдання вирішити щодо ліквідності забезпечення необхідної, підтримання рівня певного прибутку процентного, зниження чутливості до внутрішніх ризиків банківських і дотримання нормативів нагляду банківського.

2. Управління ставкою відсотковою. Це також важливий елемент управління доходами та видатками відсотковими. Покрім безпосереднього контролю за ставками відсотковими за ресурсами банку, важливо управляти ризиком відсотковим, включаючи визначення ефективної ставки процентної і вибір ставок базових.

3. Управління ліквідністю. Цей процес визначає об'єктивно необхідне співвідношення між капіталом власним банку та коштами залученими, включаючи їх структурні елементи. Ліквідність банку означає здатність його виконувати своєчасно зобов'язання фінансові перед контрагентами, що вимагає належного управління коштами за різними статтями балансу.

Взагалі, управління доходами і витратами відсотковими у сфері банківській – це контролю процес стратегічний за прибутками та витратами, що виникають внаслідок обороту коштів грошових банку. В основному, він охоплює операції з позиками та депозитами, а також управління ставками відсотковими. Тобто банк визначає, які ставки відсоткові він застосовує до різних позик і депозитів видів. Це включає встановлення ставок відсоткових для клієнтів, які гроші позичають, і для тих, хто розміщує свої кошти на депозитах у банку. Банк повинен управляти ефективно активами своїми (наприклад, позики та інші інструменти фінансові, що приносять прибуток) та пасивами (тобто зобов'язаннями, які включають депозити та зобов'язання інші перед клієнтами). Мета полягає в максимізації прибутку та зниженні витрат. Він повинен забезпечити належний ліквідності рівень, тобто мати достатню кількість грошей або легко здійснювані активи, щоб свої виконати зобов'язання фінансові. Це особливо важливо в ситуаціях, коли клієнти бажають вивести гроші свої або коли потреба виникає в негайних операціях фінансових.

Усі ці аспекти спрямовані на досягнення балансу оптимального між ризиком і прибутком, ліквідності забезпеченням та відповідністю регуляторним вимогам для забезпечення стійкості та стабільності стану фінансового банку. Підвищення ефективності ресурсів використання банківських стає важливим завданням для системи банківської, особливо в умовах складної ситуації економічної, потреби у кредитах довгострокових та невпевненості господарювання суб'єктів у майбутньому. Важливість цієї проблеми підкреслюється обмеженістю ресурсів фінансових та їхнім нерівномірним розподілом всередині країни.

Висновки до розділу 1

Розгляд комерційного банку як систему залучення механізму ефективного використання ресурсів фінансових, дозволив окреслити висновки:

1. Ресурси фінансові визначаються як грошові та інші активи, які банк використовує для проведення своєї діяльності. Ці ресурси роль відіграють важливу у функціонуванні банку та впливають на здатність його надавати послуги фінансові різноманітні та виконувати інші завдання. Основна частина ресурсів, які використовує комерційний банк, формується за рахунок коштів клієнтів та залучених вкладів.

2. Механізм ефективного управління ресурсами фінансовими банку комерційного включає в себе різноманітні стратегії та практики, спрямовані на оптимізацію використання активів грошових та стабільності забезпечення банку. Ресурси фінансові не тільки є категорією економічною, але й виступають як інструмент у процесі функціонування банку. Цей вплив реалізується через механізм фінансовий, який собою представляє взаємодії систему важелів фінансових, організацією та плануванням ресурсів фінансових використання. Оптимальне використання ресурсів фінансових представляє собою процес складний і довготривалий, який вимагає моніторингу постійного, аналізу та адаптації стратегій для реагування на змінні умови ринку та ситуації економічної.

3. Визначення ефективності ресурсів використання банку комерційного визначає, наскільки ефективно та результативно банк використовує свої ресурси для цілей і завдань досягнення визначених. У широкому розумінні ефективність вказує на співвідношення між результатом та витратами, що вказує на те, наскільки ефективно та успішно досягаються конкретні цілі або завдання при обмежених ресурсах. У випадку комерційного банку під ефективністю розуміється ефективне використання ресурсів для прибутку максимізації та ризиків мінімізації.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «ПроКредит Банк»

ПроКредит Банк (далі Банк) є установою комерційною, орієнтованою на розвиток активний. В своїй стадії початковій в Україні, починаючи з 2001 р., банк працював як установа, що кредити надавала для представників бізнесу мікро-малого- і середнього під назвою "Мікрофінансовий Банк" до 09.2003 р. Після цієї дати було рішення прийнято об'єднати під єдиним ім'ям мережу банківську групи ПроКредит, які працюють у сфері кредитування бізнесу малого. Починаючи з 2004 року, Банк здійснив вибір стратегічний на користь універсалізації, розширивши спектр своїх послуг як для підприємців, так і для клієнтів приватних. Метою основною діяльності банку є надання спектру повного послуг банківських та корпоративних фінансових усім категоріям клієнтів. Зокрема, банк увагу акцентує на обслуговуванні комплексному клієнтів бізнесу малого та середнього, при цьому спрямовуючись на прибутку отримання та соціальному і економічному сприяння розвитку України.

У діяльності своїй банк керується принципами основними бізнес-етики, такими як прозорість та культура спілкування відкритого з клієнтами, громадськістю та співробітниками; відповідальність соціальна і толерантність; високі стандарти професійні та відповідальність працівників за якість роботи та їх стрімке зростання професійне через регулярне кваліфікації підвищення. Ці принципи якісному сприяють обслуговуванню клієнтів та сприяють створенню етичних високих стандартів серед персоналу банку. У взаємодії з бізнес-клієнтами банк фокусується на підприємствах бізнесу малого та середнього, вважаючи, що вони створюють місця робочі і грають роль ключову в українській економіці. Пропонуючи засоби доступні заощадження та інші послуги банківські, банк сприяє поширенню культури

відповідальності економічної та заощадження. Як частина групи міжнародної ПроКредит, Банк увагу приділяє стратегії групи та дотримується її принципів і стандартів.

На 31.12.2022 р. Банк не є контролюючою або членом небанківської групи фінансової і не має підприємств дочірніх. Керуючись власним Кодексом управління корпоративного, який останній раз затверджено зборами загальними акціонерів 19.01.2023 р., Банк не відхиляється від положень цього Кодексу, який також доступний на сайті власному в Інтернеті. Банк не підпадає під інші кодекси управління корпоративного, включаючи ті, які встановлені біржами фондовими чи об'єднаннями осіб юридичних. Банк є особою юридичною, яка має право на діяльність банківську та є учасником Фонду вкладів гарантування осіб фізичних і визнаний підприємством, що представляє інтерес суспільний, відповідно до законодавства України.

Організаційна структура управління корпоративного Банку та власників 5 % або більше акцій станом на 31.12.2022 р. наведена на рис. 2.1.

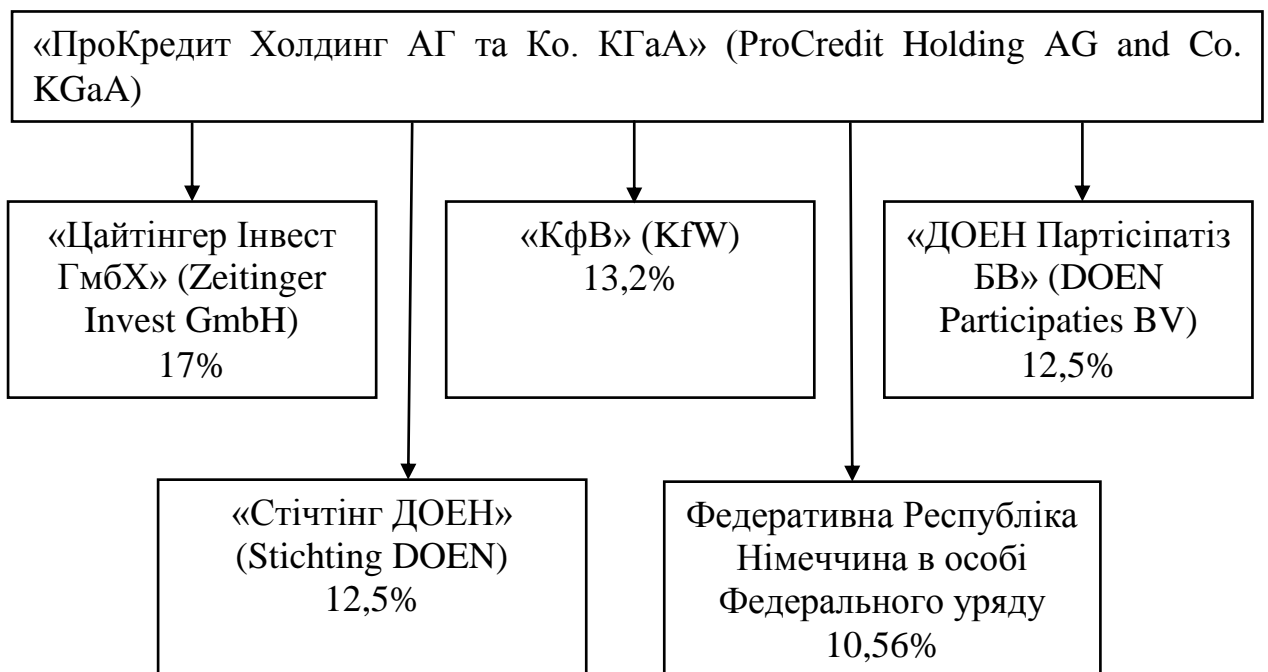

Рис. 2.1. Організаційна структура управління корпоративного Банку та власників 5 % або більше акцій станом на 31.12.2022 р. Джерело: складено автором за [38]

На 31.12.2022 р. власність Банку представлена одним акціонером - ПроКредит Холдинг АГ та Ко.КГаА (ProCredit Holding AG & Co.KGaA), Німеччина, що є компанією материнською для всієї групи. Ця компанія материнська контролює більшість акцій у всіх установах ПроКредит по всьому світу. Весь капітал зареєстрований Банку складається з 100% акцій зареєстрованих, опосередкованої частки немає.

Основні завдання ПроКредит Холдинг у відношенні до своїх компаній дочірніх включають надання капіталу акціонерного та заборгованості фінансування, управління стратегічне та контроль. Холдинг встановлює принципи загальні та стандарти для напрямків ключових діяльності банківської. ПроКредит Холдинг відповідає за роботу ефективну структур організаційних та процесів у всіх установах ПроКредит, забезпечуючи їх відповідність принципам керівним. Він також забезпечує впровадження стандартів відповідних ризиками управління та протидії грошей відмиванню, фальсифікаціям та тероризму фінансуванню.

ПроКредит Холдинг активно участь бере у питаннях менеджменту і персоналу підготовки, а також відіграє роль ключову у розробці і впровадженні програм навчальних для Академії ПроКредит у Фюрті, Німеччина, і академій регіональних. Також він сприяє поширенню методик найкращих і підходів шляхом проведення семінарів регулярних та груп робочих для середнього та вищого менеджменту банків ПроКредит.

Згідно зі статтею 42 ЗУ "Про банки та банківську діяльність", до керівників Банку включаються голова, заступники, члени ради Наглядової, Правління члени та головний бухгалтер [31].

У структурі Банку включені різноманітні підрозділи, включаючи відділи: аудиту внутрішнього; комплаєнс; ризик-менеджменту; безпеки інформаційної; управління ризиків кредитних; аналізу ризиків кредитних бізнесу середнього; аналізу ризиків кредитних бізнес-клієнтів; якості портфелю кредитного; оцінки забезпечення; моніторингу фінансового; адміністративний; бек-офіс; бухгалтерія; технологій інформаційних; по

роботі з персоналом; звітності та контролінгу фінансового; розрахунків міжнародних та контролю валютного; супроводження бізнесу; менеджменту екологічного; розвитку бізнес-клієнтів; супроводження операцій кредитних; обслуговування бізнес-клієнтів; управління розвитку клієнтів приватних; по роботі з клієнтами приватними; супроводження клієнтів приватних; юридичний та управління корпоративного і методології.

Розподіл портфеля кредитного за сферами діяльності економічної вказує на те, що основною галуззю стратегічною для Банку є фокус на підтримку сільського господарства та виробництва (рис.2.2).

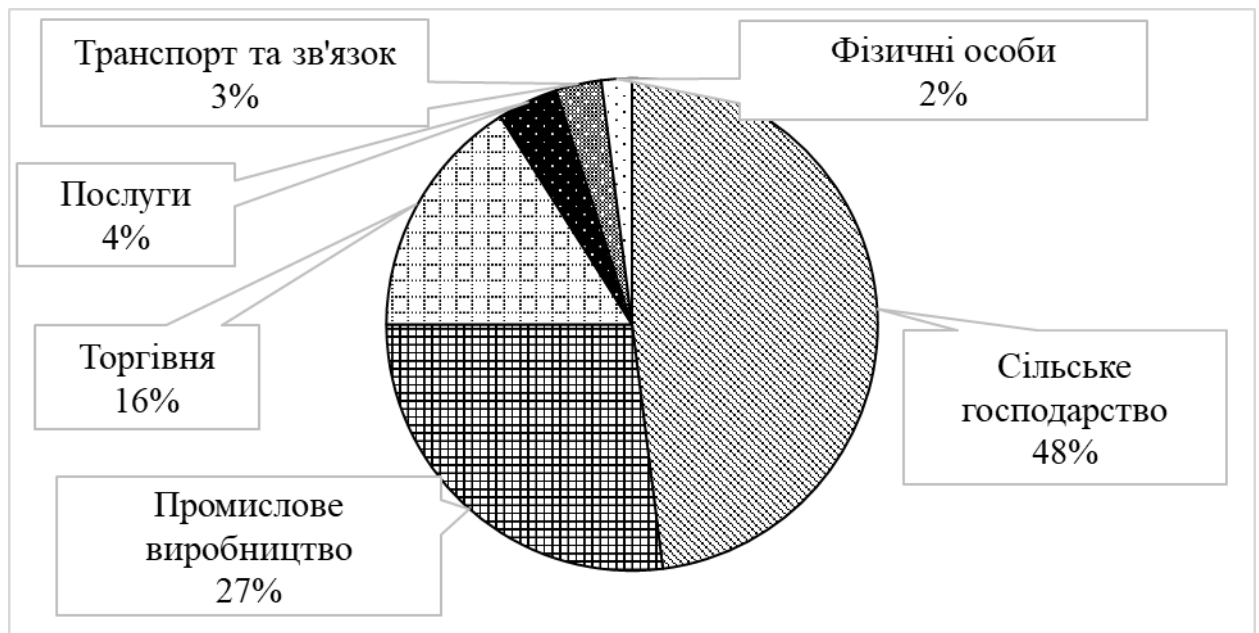

Рис. 2.2. Структура портфеля кредитного за секторами економіки у 2022р. Джерело: складено автором за [38]

Банк визначає стратегію для розширення портфеля кредитів зелених (відповідно до принципу 3 EMS), оскільки бізнес-стратегія загальна розглядає період п'ятирічний. Визначаються цілі оперативні з ефективного використання енергії та ресурсів (відповідно до принципу 1 EMS), які конкретизовані в Річному плані екологічному Банку. Ці зусилля включають підвищення свідомості екологічної серед підприємців та персоналу. Банк має за мету надавати бізнес-клієнтам продукти фінансові для підвищення обізнаності екологічної та розуміння. На кінець 2022 р. частка кредитів

зелених в портфелі складала 15,5%. Рис. 2.3 показує приріст портфеля позик зелених у період за 2018-2022 рр.

Рис. 2.3. Валовий портфель кредитів зелених Банку, млрд. грн.
Джерело: складено автором за [38]

Портфель кредитів зелених включає інвестицій фінансування в енергозбереження, енергію відновлювану та інші чисті екологічно технології. У 2022 р. Банк фінансування обмежив технологій "зелених" через широкомасштабне втручання росії в Україну та ризик високий пошкодження та знищення.

Протягом 2023 р. Банк намір має здійснювати управління своєю діяльністю та ризиками в умовах конфлікту. Банк також приймає участь у фінансуванні програм підприємств малих та середніх.

У 2022 р. діяльності результати Банку підтвердили його бізнес-моделі стійкість, здатність протистояти викликам глобальним і утримувати розвиток бізнесу стійкий. Навіть при загальному погіршенні показників операційних та фінансових, Банк зміг зберегти показники основні на рівні задовільному і достатньому.

У 2022 р. портфель кредитний зменшився на 2%, складаючи 22,4 млрд грн. Суттєве гривні знецінення на 34% вплинуло на розмір портфелю

кредитного в еквіваленті гривневому. Однак фактором основним, що вплинув на зміну розміру портфелю кредитного, стало кредитування обмеження у зв'язку з подіями воєнними в Україні протягом 2022 р. (рис.2.4).

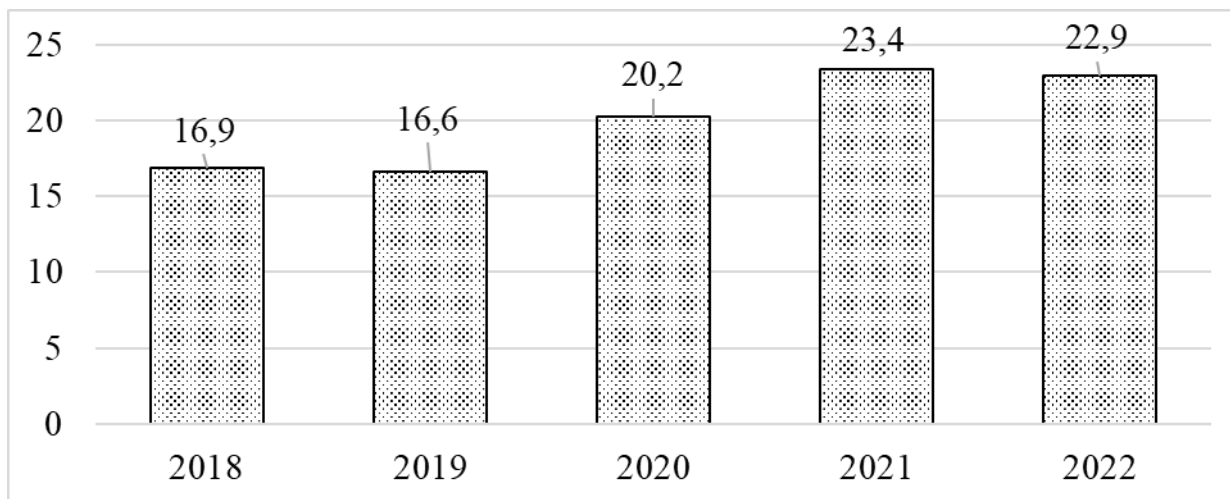

Рис. 2.4. Валовий портфель кредитний Банку, млрд. грн. Джерело: складено автором за [38]

Обсяг клієнтських коштів збільшився на 17%, досягнувши 24,6 млрд грн у 2022 р. Зростання сталося за рахунок збільшення коштів як від бізнес-клієнтів, так і від клієнтів приватних (рис.2.5).

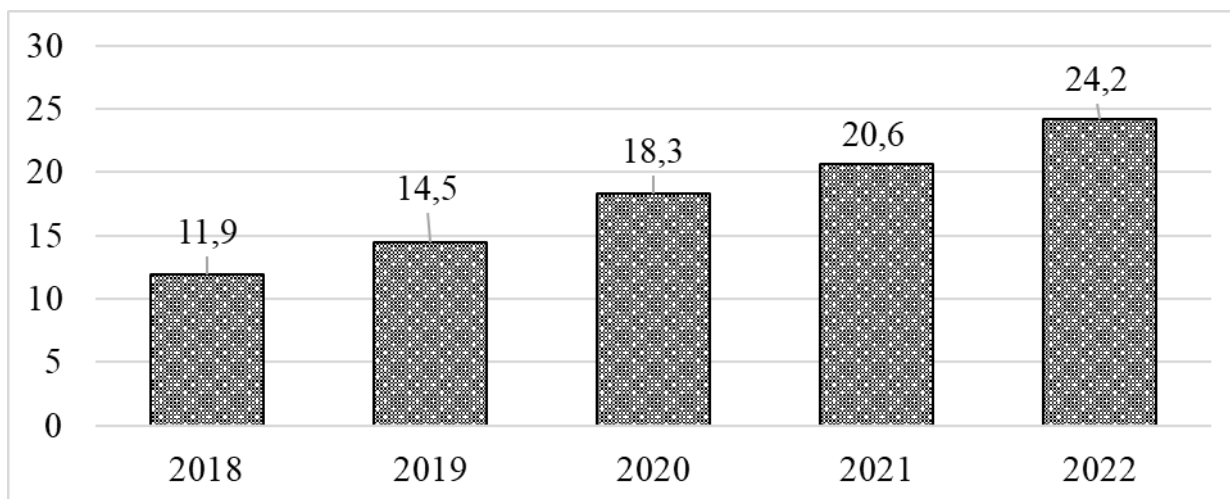

Рис. 2.5. Депозити клієнтів Банку, млрд. грн. Джерело: складено автором за [38]

Чистий Банку збиток у 2022 р. склав 1,773 млн грн. Чинником основним, який призвів до збитку, стали витрати на резервів формування

через зростання ризику кредитного, зокрема через погіршення якості портфелю кредитного, постраждалого внаслідок вторгнення російського в Україну. Незважаючи на це, прибуток операційний Банку (після виключення резервів та витрат на податок на прибуток) залишився на рівні 2021 р., підтверджуючи стійкість бізнес-моделі Банку.

У таблиці 2.1 представлені показники діяльності основні Банку за 2018-2022 рр.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності Банку за 2018-2022 рр., млрд. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018 %
Загальні активи	20,996	23,879	27,137	31,629	32,899	56,69
Валовий портфель кредитний	16,944	16,562	20,153	23,372	22,880	35,03
Депозити клієнтів	11,945	14,542	18,303	24,173	20,579	72,28
Власний капітал	2,983	3,942	3,788	4,011	2,239	-24,94

Джерело: складено автором за [38]

Необхідно відзначити, що у 2023 р. Банк досяг прибутковості, що свідчить про значне поліпшення показників ключових його діяльності. На 30.04.2023 р. прибуток чистий становив 353,346 тис. грн, а співвідношення прибутку до капіталу власного складало 43,9%. Стійке збільшення портфелю кредитного, депозитів обсягу та рівень високий обслуговування операцій фінансових для клієнтів Банку є елементами ключовими у формуванні лояльності. У сполученні з інфраструктурою та взаємодією підрозділів Банку в процесах операційних, Банк працює над зміцненням подальшим стабільності фінансової Банку. Банк операції виконує з деривативами (свопи валютні) виключно для управління ліквідністю власною. Розмір операцій таких та їх вплив на показники фінансові Банку, активів оцінку, зобов'язань, стану фінансового, доходів або витрат у 2022 р. був незначним.

На 31.12.2022 р. капітал статутний складається з 3297003 акцій, які мають вартість номінальну 476,79 грн. за кожен акцію і номінальну загальну вартість 1571978 тис. грн. Усі акції, які входять у капітал статутний Банку,

поділяються на прості та привілейовані і підтверджують права корпоративні акціонера відносно товариства. Кожна акція проста надає право на голос один при прийнятті рішень на зборах загальних акціонерів Банку (за винятком випадків, коли проводиться голосування кумулятивне), а також забезпечує права рівні щодо управління Банком, дивідендів отримання, участі в активів розподілі при ліквідації Банку та інформації отримання про його діяльність господарську. Акції привілейовані мають голосу право лише в обумовлених законодавством України випадках та статутом Банку, але вони право мають переважне на дивідендів отримання у розмірі 150 грн. і участь пріоритетну у активів розподілі у випадку ліквідації.

Більшість активів Банку, що становить 70% на кінець 2022 р., припадає на портфель кредитний. Діяльність кредитна фінансується в основному за рахунок депозитів залучення від осіб фізичних та юридичних.

Портфель кредитний складається переважно з кредитів короткострокових та середньострокових для підприємств малих та середніх. Більшість кредитів виданих представляє собою ануїтети строкові, забезпечуючи надходження грошові, диверсифіковані та стійкі.

Проте, вплив вторгнення російського в Україну у 2022 р. призвів до змін у портфелі кредитному та вхідних потоках грошових. Збільшився дефолту рівень за кредитами, що призвело до скорочення грошових потоків вхідних від операцій клієнтів кредитних.

У сфері депозитів залучення, акцент основний робиться на цільовій групі підприємств малих та середніх та клієнтів приватних, з якими укладаються відносини довгострокові для збереження лояльності їхньої, навіть у періоди кризові.

У 2022 році Банк не залучав кошти додаткові від організацій фінансових міжнародних, а регулярно виплати здійснював за коштами запозиченими відповідно до погашення графіків. Всі ці заходи спрямовані на обмеження можливої концентрації ліквідності ризику та досягнення простоти та зрозумілості у системі ліквідністю управління.

2.2. Оцінка ефективності та аналіз використання фінансових ресурсів АТ «ПроКредит Банк»

На сучасний момент, при зростанні ризиків, сектор банківський стикається з загрозою відчутною. Це твердження стає актуальним особливо у контексті глобалізації бізнесу банківського та участі однієї організації кредитної в різних галузях процесу економічного. Така ситуація може ускладнити управління банками та ще більше підвищити вплив оцінки стану фінансового установ кредитних в умовах ризиків зростаючих.

Результати стану фінансового банку є підніжжям для прийняття рішень управлінських у сфері банківській і повинні відображати всі її аспекти ключові: оцінювати ліквідності рівень, активів і капіталу якість, діяльності ефективність, ризики банківські.

Аналіз характеристик фінансово-економічних банку комерційного дозволяє якість оцінити та ефективність діяльності його, що є аспектом ключовим для результативності забезпечення рішень управлінських, які впливають на результати фінансові банку. Банківська база ресурсна охоплює кошти власні банку, які він повертає та запозичує, і ці засоби використовуються для операцій активних, зокрема для розміщення ресурсів мобілізованих з метою прибутку отримання. Наша точка зору вказує на те, що це визначення є найточнішим та детально розкриває суть бази ресурсної банку, оскільки воно враховує формування джерела ресурсів і їх призначення.

Необхідною передумовою діяльності ефективної банку комерційного, як особливого суб'єкта економічного, є створення відповідної бази ресурсної. Це означає наявність різноманітних коштів грошових, які надходять до розпорядження банку з джерел різних і ним використовуються для операцій активних проведення. Почнемо аналіз формування бази ресурсної Банку розгляду структури та динаміки його активів. Активи банку – це об'єм усіх ресурсів фінансових та майна, які належать банку і є його фінансування

джерелом та можливостей для операцій здійснення різноманітних. Активи банку включають: кошти грошові; кредити та позики; папери цінні; нерухомість; інші активи. Активи банку є важливим показником його стану фінансового та здатності виконувати функції, такі як надання кредитів, здійснення інвестицій та інші операції фінансові. Структура та динаміка активів Банку наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура та динаміка активів Банку в 2018-2022 рр., млн. грн.

Показник (активи)	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018 %
Кошти грошові та еквіваленти їх	4072,957	6792,359	6999,775	7893,071	11854,469	191,05
Заборгованість банків інших	-	451,26	-	-	-	-
Клієнтам кредити та аванси	16526,450	16122,882	19498,716	22705,397	19341,398	17,03
Папери цінні інвестиційні	0,773	0,686	0,823	0,760	0,893	15,52
фінансові похідні	-	-	-	12,522	-	-
податковий відстрочений	12,090	3,151	8,515	11,725	385,575	3089,21
Нематеріальні	5,485	3,384	4,992	8,487	7,005	27,71
Засоби основні	275,362	349,981	482,759	531,665	283,344	2,90
Інші фінансові	75,123	14,555	46,280	707,812	990,475	1218,47
Інші нефінансові	28,111	140,835	95,380	29,882	35,859	27,56
Утримувані для продажу	-	-	-	27,408	-	-
Усього	20996,673	23879,049	27137,240	31628,729	32899,018	56,69

Джерело: складено автором за [38]

За 5 років всі види активів Банку зросли, тобто вони не понесли значущих втрат внаслідок військових подій. Розглянемо зміни кожного виду актива більш детально. Так, кошти грошові та еквіваленти їх з 2017 р. по 2022 р. зросли на 7781,512 млн. грн. або на 191%. Кошти грошові та еквіваленти їх в активах банку означають ресурси грошові, які банк утримує або може легко перетворити на готівку. Це включає в себе не лише гроші фізичні, а й інші інструменти фінансові, які високий мають ліквідності рівень та можуть бути конвертовані швидко у готівку без великої вартості втрати.

Кошти грошові та еквіваленти їх в активах банку є важливою частиною його активів ліквідних, що банку дозволяє виконувати зобов'язання свої фінансові та забезпечувати операцій стабільність фінансових. Ця ліквідність є ключовою для забезпечення можливості банку видачі кредитів, клієнтів обслуговування та інших операцій фінансових.

Клієнтам кредити та аванси з 2017 р. по 2022 р. зросли на 2814,948 млн. грн. або на 17%. Вони собою представляють зобов'язання фінансові, які банк надає клієнтам своїм у вигляді позик або кредитів. Ці активи вказують на суми грошей, які банк позичив або передав клієнтам своїм і очікує у майбутньому їхнього повернення.

Папери цінні інвестиційні з 2017 р. по 2022 р. зросли на 0,12 млн. грн. або на 15,5%. Папери цінні інвестиційні в активах банку представляють собою інструменти фінансові, які банк утримує з метою прибутку отримання чи забезпечення різноманітності його активів портфеля. Ці папери цінні можуть бути різного типу і характеризуються різними рівнями ризику та доходності.

Відстрочений актив податковий у банку - це сума податку на прибуток, яку банк має право взяти врахувати у своєму звіті фінансовому, але не має наміру або можливості використовувати цю вигоду в майбутньому. Це може виникнути внаслідок великої втрати, яка дозволяє банку зменшити свій прибуток оподатковуваний і, відповідно, обов'язок зменшити сплати податку. Проте, цей актив тільки тоді визнається, коли банк достатній має прибуток для того, щоб забезпечити використання його. Відстрочений актив податковий з 2017 р. по 2022 р. зріс на 373,485 млн. грн. або на 3089,21%. Це на те вказує, що банк пережив певні втрати в минулому, які дозволяють йому відстрочувати певну частину податку на прибуток і що банк має можливість в майбутньому зменшити свій зобов'язання податковий, що може позитивно вплинути на його результати фінансові.

Активи нематеріальні з 2017 р. по 2022 р. зросли на 1,52 млн. грн. або на 27,7%. Ці активи не мають форми фізичної, але вони можуть мати

значення для банку, оскільки сприяють його діяльності, конкурентоспроможності та здатності забезпечити послуги клієнтам. У звіті фінансовому банку активи нематеріальні можуть бути відзначені та враховані в балансі та звітах про прибуток. В цілому, зростання активів нематеріальних про те свідчить, що банк інвестує активно у розвиток свій та підтримує конкурентоспроможність на ринку послуг фінансових.

Засоби основні в активах банку включають різні ресурси матеріальні та власність, які використовуються для забезпечення його діяльності та надання послуг фінансових. Засоби основні з 2017 р. по 2022 р. зросли на 7,982 млн. грн. або на 2,9%. Важливо враховувати, що зростання засобів основних не завжди означає тільки розвиток позитивний. Збільшення може бути рішенням стратегічним для поліпшення ефективності та конкурентоспроможності, але також потребує управління ресурсами фінансовими та планування відповідального.

Фінансові активи інші, різноманітні інструменти фінансові або права, які не входять в інші конкретні категорії активів фінансових банку, з 2017 р. по 2022 р. зросли на 915,352 млн. грн. або на 1218,47%. Зростання цієї категорії може вказувати на те, що банк активно вкладає кошти в різні інструменти фінансові, такі як папери цінні, деривативи чи інші можливості інвестиційні. Зростання інших активів фінансових може бути стратегічним рішенням банку для досягнення певних цілей та завдань.

Інші активи нефінансові в активах банку вказують на різноманітні ресурси нефінансові та власність, які не є інструментами фінансовими. Це може включати різні активів види, що не є інвестиціями грошовими або фінансовими, але мають вартість для банку через їхнє використання в щоденній діяльності або можливість генерації прибутку в майбутньому. За період аналізований вони зросли на 7,748 млн. грн. або 27,56%. Збільшення є наслідком розширення мережі відділень, офісів чи інших активів фізичних, що використовуються для надання послуг фінансових.

Взагалі активи Банку з 2017 р. по 2022 р. зросли на 11902,345 млн. грн. або на 56,69%. Ситуація з активами стабільна. Зростання активів вказує на те, що багато клієнтів обирають цей банк для своїх потреб фінансових, що свідчить про довіру та популярність банку.

Пасиви банку – це зобов'язання фінансові, які банк має перед клієнтами та кредиторами іншими. Це включає в себе кошти грошові, які клієнти вкладають на рахунках у банку, а також інші види зобов'язань, такі як вклади, борги та інші зобов'язання перед кредиторами. Пасиви банку включають також зобов'язання банку перед НБУ та іншими установами фінансовими. Це можуть бути, наприклад, видача облігацій банком або позик залучення від установ фінансових інших. Загальною метою для банку є того забезпечення, щоб його активи (наприклад, позики, інвестиції) були достатньо великими і і прибутковими, щоб покрити його пасиви та забезпечити прибуток. Між активами та пасивами різниця визначає банку капітал. Структура та динаміка зобов'язань Банку наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Структура та динаміка зобов'язань Банку в 2018-2022 рр., млн. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018 %
Кошти банків інших	308,847	522,245	535,718	466,933	4,124	-98,66
Клієнтів кошти	11945,316	14542,229	18303,282	20579,167	24172,877	102,36
Кошти залучені інші	5369,078	4741,927	4283,904	6387,781	5554,348	3,45
Зобов'язання фінансові похідні	-	-	19,246	-	-	-
Борг субординований	317,191	-	-	-	804,918	-
Зобов'язання фінансові інші	20,629	77,377	145,423	91,268	63,537	208,00
Зобов'язання нефінансові інші	15,966	18,723	27,903	45,512	60,350	277,99
Зобов'язання поточні податкові	35,662	34,516	33,764	46,896	200	460,82
Всього зобов'язань	18012,689	19937,017	23349,240	27617,557	30660,354	70,22

Джерело: складено автором за [38]

Кошти банків інших в пасивах на те вказують, що банк зобов'язання має перед банками іншими. Ці кошти можуть бути вкладками, позиками або

іншими видами зобов'язань, які банк здобуває від інших установ фінансових. Це один з елементів загальної структури пасивів банку. За період аналізований кошти банків інших скоротились на 304,723 млн. грн. або 98,66%. Зниження коштів банків інших в пасивах може вказувати на проблеми в секторі фінансовому, і це може вплинути на ліквідність та стійкість банку. Банк може намагатися вирішити ці проблеми через реструктуризацію, залучення капіталу нового або інші заходи для відновлення довіри ринку.

А от кошти клієнтів з 2017 р. по 2022 р. зросли на 12227,561 млн. грн. або 102,36%. Кошти клієнтів банку в пасивах представляють гроші, які клієнти вкладають або тримають на своїх рахунках у банку. Це може включати збереження на рахунках, депозити та інші види рахунків. Кошти клієнтів є одним з джерел основних фінансування для банку. Зростання коштів клієнтів вказує на попит на різноманітні продукти та послуги банківські, такі як депозити, кредити, картки та інші інструменти фінансові. Банк може використовувати клієнтів кошти для розміщення інвестицій чи позик надання, що призвести може до прибутку збільшення банку через відсотки або інші доходи.

Кошти залучені інші з 2017 р. по 2022 р. зросли на 185,27млн. грн. або 3,45%. Ці кошти в пасивах вказують на гроші, які банк залучає від інших джерел, окрім клієнтів вкладів. Це може включати різноманітні види капіталу залучення або позик, такі як облігацій випуск, кредитів взяття від інших банків чи інші фінансування інструменти. Зростання інших коштів залучених свідчить про довіру ринку до банку та його здатність ефективно залучати ресурси. Проте важливо враховувати, що цей показник повинен бути розгляданий разом з іншими показниками фінансовими, оскільки залежно від умов ринку і стратегії банку, різне залучення коштів може бути більш чи менш вигідним.

Зобов'язання фінансові інші з 2017 р. по 2022 р. зросли на 42,908 млн. грн. або 208%. Інші зобов'язання фінансові в пасивах вказують на

зобов'язання різноманітні та зобов'язання, які банк має перед сторонами іншими, крім клієнтів та банків інших. Це може включати різні види позик, випущених паперів цінних, вкладів в інші установи фінансові, лізинги фінансові та зобов'язання інші. Зростання цього показника може свідчити про активність та збільшення обсягів операцій банку. Однак важливо враховувати, що банк повинен ретельно керувати своїми зобов'язаннями фінансовими, так як це може вплинути на його стійкість фінансову та здатність виплачувати в майбутньому зобов'язання. Збільшення зобов'язань фінансових може також ризик збільшити, особливо якщо зобов'язання стають важкосплатними.

Зобов'язання нефінансові інші з 2017 р. по 2022 р. зросли на 44,384 млн. грн. або 277,99%. Інші зобов'язання нефінансові в пасивах вказують на зобов'язання різноманітні та зобов'язання, які не є угодами фінансовими. Це може включати перед постачальниками зобов'язання, зобов'язання податкові, забезпечення належної діяльності та інші зобов'язання нефінансові, які виникають внаслідок діяльності звичайної банку. Збільшення інших зобов'язань нефінансових може бути важливим сигналом, оскільки це вказує на зростання зобов'язань обсягів та здатність банку виконувати свої зобов'язання перед різними сторонами. Проте важливо враховувати, що банк повинен ефективно керувати цими зобов'язаннями, щоб уникнути економічних труднощів та забезпечити стійкість фінансову.

Зобов'язання податкові поточні з 2017 р. по 2022 р. зросли на 164,338 млн. грн. або 460,82%. Поточні зобов'язання податкові в пасивах вказують на те, які суми банк повинен сплатити владі чи іншим органам збору податків у майбутньому найближчому. Зобов'язання включають в себе податки, які були зобов'язані, але ще не сплачені на звітну дату. Їх зростання може вплинути на ліквідність банку, оскільки це є зобов'язанням фінансовим, яке має бути виконане у майбутньому найближчому. Банк повинен ефективно керувати зобов'язаннями цими та враховувати їх в плануванні своєї діяльності фінансової.

Всього зобов'язання з 2017 р. по 2022 р. зросли на 12647,665 млн. грн. або 70%. Зростання пасивів вказує на те, що заборгованості та зобов'язання банку збільшуються. Зростання пасивів може бути результатом різних факторів: збільшення вкладів клієнтів – якщо банк активно повертає вклади клієнтів, це може призвести до зростання його пасивів; потреба в додатковому фінансуванні – банк може збільшити свої пасиви, видаючи нові облігації чи взявши в позику кошти для фінансування різних діяльностей; розширення кредитного портфеля – зростання пасивів пов'язане може бути з видачею нових позик та збільшенням портфеля кредитного; випуск нових паперів цінних – якщо банк випускає нові папери цінні, це призвести може до збільшення пасивів його. Зростання пасивів може бути позитивним явищем, особливо якщо воно відбиває збільшення ділової активності та попиту на послуги банківські. Однак банк також повинен ефективно керувати своїми ресурсами та зобов'язаннями, щоб забезпечити стійкість фінансову та ліквідність.

Керування активами та пасивами представляє собою єдиний скерований процес управління загальним балансом банку, а не його окремими складовими. Значить, при активами та пасивами управлінні потрібно вирішувати завдання щодо забезпечення необхідної ліквідності банку, збереження визначеного рівня прибутку відсоткового, зменшення чутливості банку до основних ризиків внутрішніх (ризик ліквідний, кредитний та відсотковий ризику) та відповіді на нормативні вимоги регулятора.

У наш час кожен банк самостійно рішення приймає про ресурсів купівлю та продаж і впровадження нових послуг для як осіб юридичних, так і фізичних, на свій ризик власний. Заплутана фінансова ситуація багатьох банківських установ свідчить про серйозні проблеми у банківській системі, які потребують втручання держави та розробки програми допомоги проблемним банкам.

2.3. Аналіз доходів, витрат та прибутку АТ «ПроКредит Банк»

Результати фінансові діяльності банку відображаються у використанні ефективному ним ресурсів фінансових.

Власний капітал банку – це ресурс фінансовий, що складається з коштів власних банку, які не є зобов'язанням перед сторонніми кредиторами чи вкладниками. Він включає в себе акції, резерви та накопичені прибутки. Капітал власний визначає захист фінансовий банку та його здатність втрати витримувати. Також він служить підґрунтям для операцій банківських та кредитування, оскільки є джерелом фінансування потреб внутрішніх банку. На рис. 2.6 наведена структура капіталу власного Банку.

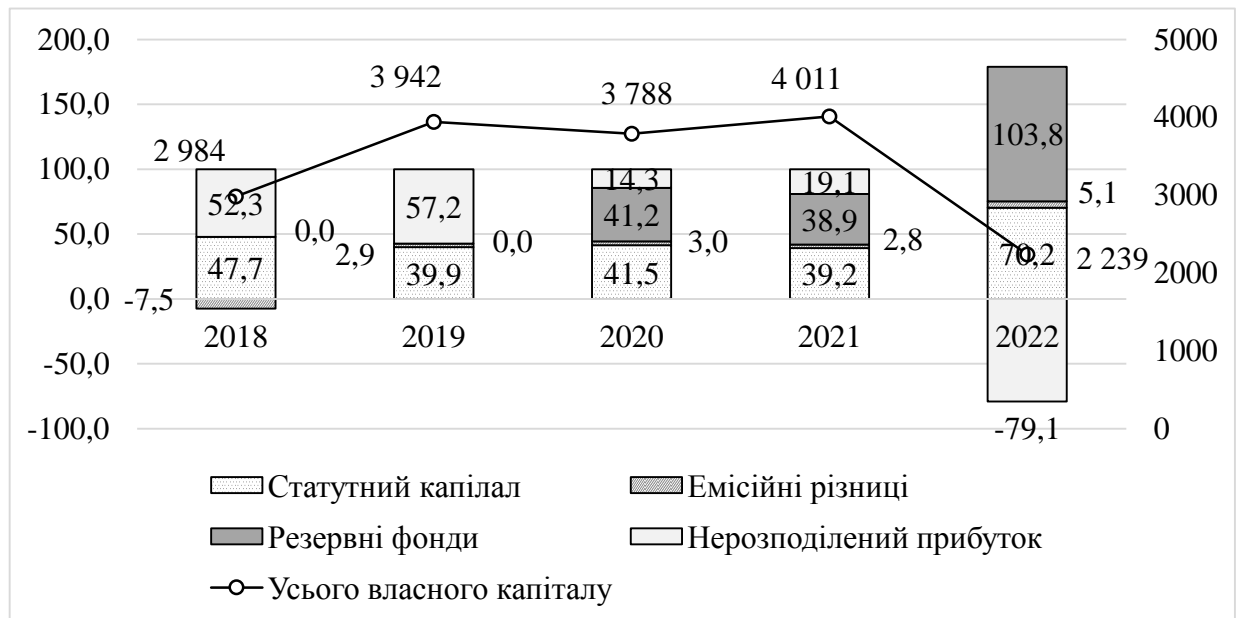

Рис. 2.6. Структура капіталу власного Банку за 2018-2022 рр

З рис. 2.6 бачимо, що найбільшу вагу в структурі капіталу Банку в 2018-2019 рр. займає прибуток нерозподілений і капітал статутний, 52,3% та 47,7% і 57,2% та 39,9% відповідно. В 2020-2022 рр. найбільшу вагу в структурі капіталу Банку займає капітал статутний та фонди резервні, 41,5%; 41,2% та 70,2% і 39,2%; 38,9% та 103,8% відповідно. Ще в 2022 р. велику вагу в структурі капіталу Банку, хоч і від'ємну, має прибуток нерозподілений (збиток в нашому випадку) -79,1%.

Статутний капітал Банку з 2019 р. по 2022 р. залишався незмінним, в розмірі 1571,978 млн. грн, але змінювалась його частка в структурі. Так, якщо в 2018-2021 рр. його частка в середньому становила 42%, то в 2022 р. – більше 70%. Теж саме можна сказати і про фонди резервні: в 2020-2021 рр. вони займали питому вагу в загальній структурі капіталу в середньому 40%, то в 2022 р. 103,8%, компенсуючи збиток нерозподілених.

Інформація, щодо розміру доходів і прибутку Банку за 2018-2022 рр. наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Розмір доходів і прибутку Банку за 2018-2022 рр., млн. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018 %
Процентні доходи	2209,539	2768,695	2572,494	2375,204	3044,013	37,77
Чисті процентні доходи	1078,137	1315,962	1,287,424	1437,879	1540,772	42,91
Комісійні доходи	247,295	238,764	242,227	285,581	270,481	9,38
Чисті комісійні доходи	192,989	183,669	175,607	207,300	176,310	-8,64
Прибуток (збиток) до оподаткування	819,336	847,366	671,757	937,486	(2145,239)	-361,83
Чистий прибуток (збиток)	662,457	696,224	542,193	795,365	(1772,508)	-367,57

Джерело: складено автором за [38]

З 2018 р. по 2022 р. доходи процентні зросли на 834,474 млн. грн. або 37,77%. Доходи процентні банку визначаються сукупністю відсоткових виплат, які банк отримує від своїх активів, зокрема від кредитування та інших видів діяльності фінансової. Їх зростання є знаком успішної діяльності фінансової банку та ефективного ризиками управління, збільшення кредитування обсягів, підвищення ставок процентних та розвитку інших послуг фінансових. Успішна діяльність фінансова також свідчить про довіру клієнтів та ефективне управління банком.

В цілому доходи чисті процентні з 2018 р. по 2022 р. зросли на 462,635 млн. грн. або 42,91%. Це важливий показник для оцінки продуктивності фінансової банку, оскільки він вказує на ефективність управління ризиком

відсотковим та генерацію доходу чистого через операції процентні. Зростання чистих доходів процентних вказує на стійкість фінансову та ефективність банку в умовах діяльності відсоткової.

З 2018 р. по 2022 р. доходи комісійні зросли на 23,186 млн. грн. або 9,38%. Їх зростання вказує на успішність стратегії Банку у наданні різноманітних послуг фінансових та рівень високий попиту на ці послуги серед клієнтів. Зростання цих доходів свідчить також про маркетингу ефективність та розширення бази Банку клієнтської. Важливо враховувати, що доходи комісійні є важливим компонентом диверсифікації доходів банку поряд із доходами процентними.

В цілому доходи чисті комісійні з 2018 р. по 2022 р. зросли на 16,679 млн. грн. або 8,64%. Доходи чисті комісійні є важливим компонентом продуктивності фінансової банку, і їхнє зростання може свідчити про успішність банку в галузі діяльності комісійної.

З 2018 р. по 2022 р. прибуток (збиток) до оподаткування, у зв'язку зі збитком в 2022 р., зменшився на 2964,575 млн. грн. або 361,83%. Взагалі, прибуток Банку з 2018 р. по 2021 р. зростав (з незначним зниженням в 2020 р.) і збільшився на 118,15 млн. грн. або 14,42%. Якщо прибуток до оподаткування банку знижується, це може вказувати на ряд проблем потенційних або викликів у діяльності фінансовій банку і головна причина цього – економічні та/або труднощі фінансові в країні у зв'язку з військовим вторгнення росії. З 2018 р. по 2022 р. прибуток (збиток) чистий, у зв'язку зі збитком в 2022 р., зменшився на 2434,965 млн. грн. або 367,57%. Взагалі, прибуток чистий Банку з 2018 р. по 2021 р. зростав (з незначним зниженням в 2020 р.) і збільшився на 132,908 млн. грн. або 20,06%. Цей показник відображає справжню продуктивність фінансову банку, забезпечуючи повну картину його результату фінансового після урахування оподаткування.

Опираючись на результати досліджень в попередніх підпунктах, проведемо ефективності оцінку Банку роботи в 2018-2022 рр. розрахувавши норму прибутку Банку на його капітал (2.1):

$$НП_k = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\% \quad (2.1)$$

Знесемо в таблицю 2.5 результати розрахунків

Таблиця 2.5

Розрахунок норми прибутку Банку в 2018-2022 рр., млн.грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Власний капітал	2983,984	3942,032	3788,000	4011,172	2238,664
Чистий прибуток (збиток)	662,457	696,224	542,193	795,365	-1772,51
Норма прибутку	22,20	17,66	14,31	19,83	-79,18

За розрахунками можна висновок висунути, що протягом 2018-2021 рр банк продуктивно працював, тобто використовував ефективно капітал свій. Це підтверджується тим, що показника значення норму перевищує 15%. А от в 2022 р. банк працював не ефективно.

Розрахуємо активів рентабельність за період 2018-2022 рр. використовуючи формулу (2.2):

$$P_A = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} \times 100\% \quad (2.2)$$

Знесемо в таблицю 2.6 результати розрахунків.

Таблиця 2.6

Розрахунок рентабельність активів Банку в 2018-2022 рр., млн.грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Активи всього	20996,673	23879,05	27137,24	31628,73	32899,02
Чистий прибуток (збиток)	662,457	696,224	542,193	795,365	-1772,51
Рентабельність активів	3,16	2,92	2,00	2,51	-5,39

Відповідно до розрахунків висновок можна зробити, що протягом 2018-2021 рр. в банку збільшилася активів рентабельність, що свідчить про ефективність менеджерів роботи. Це підтверджується тим, що значення показника норму перевищує в 1%. А от в 2022 р. менеджери працювали не ефективно.

Для розрахунку рентабельності витрат, необхідно знати витрати банку. Витрати банку представляють собою категорію економічну, що відображає

грошові та ресурси матеріальні, які використовуються при формуванні, впровадженні та продуктів реалізації і послуг банку, а також всі інші ресурси додаткові, необхідні для їх обслуговування та підтримки. Витрати банку представляють собою суму загальну коштів грошових, витрачених у процесі коштів залучення та інших діяльності видів. Процентні витрати складають найбільший внесок у структуру загальну витрат банківських. Витрат розрахунок наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Розмір витрат Банку за 2018-2022 рр., млн. грн.

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2018 %
Процентні витрати	1131,402	1452,733	1285,070	937,325	1503,241	32,87
Комісійні витрати	54,308	55,095	66,620	78,281	94,171	73,40
Інші витрати	295,000	-	26,236	16,289	914,000	209,83
Витрати на виплати працівникам	-	-	196,316	232,347	253,395	0,00
Амортизаційні витрати	-	-	45,685	56,444	60,740	0,00
Адміністративні та операційні витрати	464,733	553,073	333,168	415,377	617,407	32,85
Вигоди (витрати) з податку на прибуток	156,879	151,142	129,564	172,121	372,731	-337,59
Витрати, всього	2102,322	2212,04	2082,66	1908,18	3070,22	46,04

Джерело: складено автором за [38]

Розрахуємо витрат рентабельність за період 2018-2022 рр. використовуючи формулу (2.3):

$$P_v = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Витрати}} \times 100\% \quad (2.3)$$

Знесемо в таблицю 2.8 результати розрахунків.

Таблиця 2.8

Розрахунок рентабельність витрат Банку в 2018-2022 рр., млн. грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Витрати, всього	2102,322	2212,04	2082,66	1908,18	3070,22
Чистий прибуток (збиток)	662,457	696,224	542,193	795,365	-1772,51
Рентабельність витрат	31,51	31,47	26,03	41,68	-57,73

Висновок із розрахунків вказує на те, що протягом 2018-2021 рр. в банку зросла рентабельність витрат, тобто на 1 витрат припадало прибутку в 2018 р. – 31,51 грн., в 2019 р. – 31,47 грн., в 2020 р. – 26,03 грн., в 2021 р. – 41,68 грн. 2022 р. був збитковий.

Чистий спред (Net Interest Spread) в контексті діяльності банківської різницю між доходами визначає, отриманими від процентів за кредитами та іншими інструментами фінансовими, і витратами на коштів залучення, також пов'язаними з процентами. Формула для розрахунку чистого спреду виглядає наступним чином (2.4):

$$NIS = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Кредитний портфель}} \times 100 - \frac{\text{Процентні витрати}}{\text{Зобов'язання}} \times 100 \quad (2.4)$$

Знесемо в таблицю 2.9 результати розрахунків.

Таблиця 2.9

Чистий спред Банку в 2018-2022 рр., млрд. грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Процентні доходи	2,2	2,8	2,6	2,4	3,0
Процентні витрати	1,1	1,5	1,3	9,4	1,5
Кредитний портфель	16,9	16,6	20,2	23,4	22,9
Зобов'язання	18,0	19,9	23,3	27,6	30,7
Чистий спред	6,9	9,3	7,3	-23,8	8,2

За результатами розрахунків можна зазначити, що чистий спред достатній для покриття витрат банку (крім 2021 р.), але він не призводить до отримання достатнього прибутку, хоча показника цього значення і перевищує норму в 1,25%.

Чиста маржа процентна – це показник ефективності бізнесу, оскільки він вказує, який відсоток виручки залишається як прибуток чистий після врахування витрат всіх, пов'язаних з послуг наданням Банком. Формула для розрахунку чистої маржі процентної виглядає наступним чином (2.5):

$$ЧМП = \frac{\text{Процентний дохід} - \text{Процентні витрати}}{\text{Активи}} \times 100 \quad (2.5)$$

Знесемо в таблицю 2.10 результати розрахунків

Таблиця 2.10

Чиста маржа процентна Банку в 2018-2022 рр., млн. грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Процентні доходи	2209,539	2768,695	2572,494	2375,204	3044,013
Процентні витрати	1131,402	1452,73	1285,07	937,325	1503,24
Активи	20996,673	23879,05	27137,24	31628,73	32899,02
Чиста маржа процентна	5,13	5,51	4,74	4,55	4,68

Маржа використовується для витрат компенсації банку та ризиками управління. За результатами розрахунків можна визначити, що отриманий результат про здатність банку свідчить генерувати дохід чистий процентний за рахунок використання активів загальних, а також вказує на ефективність активів структури банку. Однак важливо відзначити, що значення цього показника норму перевищує на 4,5%.

Проведемо оцінку достатності капіталу власного Банку за період з 2018 р. по 2022 р., використовуючи формулу 2.6 та звітність фінансову Банку. Знесемо в таблицю 2.11 результати розрахунків.

$$D_{BK} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Залучені кошти}} \times 100\% \quad (2.6)$$

Таблиця 2.11

Оцінка достатності капіталу власного Банку за період 2018-2022 рр.,
млн. грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Власний капітал	2983,984	3942,03	3788	4011,17	2238,66
Залучені кошти	18012,689	19937,017	23349,240	27617,557	30660,354
Достатність капіталу власного	16,57	19,77	16,22	14,52	7,30

Із розрахунків можна зрозуміти, що протягом періоду з 2018 по 2022 рр. показник збільшився, що про підвищення свідчить надійності Банку.

Проведемо розрахунок відношення капіталу власного до пасивів банку за період з 2018 по 2022 рр. за допомогою формули (2.7). Знесемо в таблицю 2.12 результати розрахунків.

$$K_{BK/П} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви банку}} \times 100\% \quad (2.7)$$

Таблиця 2.12

Розрахунок відношення капіталу власного до пасивів банку за період з 2018 по 2022 рр., млн. грн./%

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Власний капітал	2983,984	3942,03	3788	4011,17	2238,66
Пасиви	20996,673	23879,05	27137,24	31628,73	32899,02
Коефіцієнт співвідношення ВК/П	14,21	16,51	13,96	12,68	6,80

Розрахунки, які були проведені, свідчать про те, що використання коштів власних знизилося протягом періоду з 2018 по 2022 р. Отримані результати про те свідчать, що діяльність Банку є ефективною, а його стан фінансовий є стабільним, крім 2022 р., але навіть в такий важкий час Банк вистояв та не втратив своєї спроможності розвиватись. Банк виконує своєчасно і в повному обсязі розрахунки за зобов'язаннями своїми, що впливають із кредитних та операцій інших характеру грошового. Він виконує взяті ним зобов'язання короткострокові за рахунок активів ліквідних. Банк обмежує ризик кредитний, який виникає невиконання внаслідок окремими контрагентами зобов'язань своїх. Для підвищення прибутковості проведених банком операцій необхідно грамотно здійснювати керівництво над доходами і витратами банку. Отже, на основі аналізу визначимо основні підходи для того, щоб збільшити отримання прибутку і показники рентабельності. Необхідно: збільшити капітал власний шляхом додаткової емісії акцій; збільшити розмір активів банку, за допомогою розширення кола і обсягу виконуваних операцій прибуткових і збільшення капіталу власного; розширити клієнтів базу за рахунок позичальників; зменшити ризики, пов'язані з політикою кредитною, за рахунок збільшення капіталу власного та активів якості; зменшити частку активів безприбуткових, за допомогою збільшення частки активів, які приносять дохід, але дотримуючись встановлених законодавством норм.

Висновки до розділу 2

Здійснення аналізу ефективності використання фінансових ресурсів АТ ПроКредит Банк, дозволило зробити наступні висновки:

1. При взаємодії з підприємствами сфери бізнесу, банк зосереджує свою увагу на компаніях бізнесу малого та середнього, вважаючи, що вони відіграють роль ключову у створенні робочих місць і мають важливе значення для української економіки. У 2022 р. результати Банку діяльності підтвердили стійкість його бізнес-моделі та його здатність протистояти глобальним викликам і утримувати розвиток стійкий бізнесу. Навіть при загальному погіршенні показників операційних та фінансових, Банк зміг зберегти основні показники на рівні задовільному та достатньому. У 2022 р. обсяг портфеля кредитного зменшився на 2%, становлячи 22,4 млрд грн. Суттєве знецінення гривні на 34% вплинуло на розмір портфеля кредитного у гривневому еквіваленті. Однак фактором основним, що вплинув на зміну розміру портфеля кредитного, стало обмеження кредитування через події воєнні в Україні протягом 2022 р. За 2022 р. обсяг коштів клієнтських збільшився на 17%, досягнувши рівень у 24,6 млрд грн. Це зростання відбулося збільшенню завдяки засобів як від бізнес-клієнтів, так і від клієнтів приватних. На 31 грудня 2022 р. більшість активів Банку, а саме 70%, припадає на портфель кредитний. Фінансування діяльності кредитної в основному здійснюється за рахунок депозитів залучених від осіб фізичних та юридичних.

2. Аналіз фінансово-економічних показників Банку дозволяє оцінити якість та ефективність його діяльності, що є ключовим аспектом для розуміння результативності рішень управлінських, які впливають його показники. За 5 років всі види активів Банку зросли, тобто вони не понесли значущих втрат внаслідок військових подій. Так, кошти грошові та еквіваленти їх з 2017 р. по 2022 р. зросли на 7781,512 млн. грн. або на 191%; клієнтам кредити та аванси на 2814,948 млн. грн. або на 17%; папери цінні

інвестиційні на 0,12 млн. грн. або на 15,5%; відстрочений актив податковий на 373,485 млн. грн. або на 3089,21%; активи нематеріальні зросли на 1,52 млн. грн. або на 27,7%; засоби основні на 7,982 млн. грн. або на 2,9%; фінансові активи інші, різноманітні інструменти фінансові або права, які не входять в інші конкретні категорії активів фінансових банку, на 915,352 млн. грн. або на 1218,47%; інші активи нефінансові на 7,748 млн. грн. або 27,56%. Взагалі активи Банку з 2017 р. по 2022 р. зросли на 11902,345 млн. грн. або на 56,69%. Зростання активів вказує на те, що багато клієнтів обирають цей банк для своїх потреб фінансових, що свідчить про довіру та популярність банку. А зобов'язання з 2017 р. по 2022 р. зросли на 12647,665 млн. грн.

3. Найбільшу вагу в структурі капіталу Банку в 2018-2019 рр. займає прибуток нерозподілений і капітал статутний, 52,3% та 47,7% і 57,2% та 39,9% відповідно. В 2020-2022 рр. найбільшу вагу в структурі капіталу Банку займає капітал статутний та фонди резервні, 41,5%; 41,2% та 70,2% і 39,2%; 38,9% та 103,8% відповідно. Ще в 2022 р. велику вагу в структурі капіталу Банку, хоч і від'ємну, має прибуток нерозподілений (збиток в нашому випадку) -79,1%. Статутний капітал Банку з 2019 р. по 2022 р. залишався незмінним, в розмірі 1571,978 млн. грн, але змінювалась його частка в структурі. Так, якщо в 2018-2021 рр. його частка в середньому становила 42%, то в 2022 р. – більше 70%. З 2018 р. по 2022 р. прибуток (збиток) чистий, у зв'язку зі збитком в 2022 р., зменшився на 2434,965 млн. грн. або 367,57%. Взагалі, прибуток чистий Банку з 2018 р. по 2021 р. зростав (з незначним зниженням в 2020 р.) і збільшився на 132,908 млн. грн. або 20,06%. Протягом 2018-2021 рр. в банку зросла рентабельність витрат, тобто на 1 витрат припадало прибутку в 2018 р. – 31,51 грн., в 2019 р. – 31,47 грн., в 2020 р. – 26,03 грн., в 2021 р. – 41,68 грн. 2022 р. був збитковий.

Отримані результати свідчать про те, що діяльність Банку є ефективною, а його стан фінансовий є стабільним, крім 2022 р., але навіть в такий важкий час Банк вистояв та не втратив своєї спроможності розвиватись.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

3.1. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів комерційного банку

Зазвичай, основна частина ресурсів у банках формується за допомогою коштів приваблених. Більшість коштів залучених в базі ресурсній банків є повністю обґрунтованою, оскільки банки зацікавлені в підвищенні прибутковості капіталу власного. Це пояснюється тим, що прибуток, отриманий банком від використання як власних, так і коштів залучених, при розрахунках цього показника порівнюється лише з капіталом власним.

Ресурси залучені є ключовою частиною тієї бази, на якій банки розвиваються та успіху досягають. Для більш повного розуміння поняття ресурсів залучених банку, доцільно визначити таке поняття, як банку ресурси. Ресурси банку – це його капітал власний і залучені на зворотній основі кошти грошові осіб юридичних і фізичних, банком сформовані в результаті проведення операцій пасивних, які використовуються в сукупності ним для здійснення операцій активних. Виходячи з цього визначення, автори різним чином тлумачать поняття ресурсів залучених, але загальна сутність їх однакова [30]. У додатку А розглянуто визначення ресурсів залучених банку з погляду авторів різних.

При аналізі концепції ресурсів залучених банків комерційних, який проводять провідні експерти економічні, можна зробити висновок, що це в основному стосується операцій пасивних, таких як депозити та кредити міжбанківські, зокрема НБУ. Ці операції призначені для розширення бази ресурсної банку, орієнтованої на функціонування стабільне та неперервне зобов'язань виконання банку.

Основними методами ресурсів залучення банками є [30]:

- відкриття та обслуговування рахунків поточних та розрахункових підприємств, організацій та громадян, а також рахунків кореспондентських банків-кореспондентів;

- привертання коштів у вклади та депозити від осіб фізичних та юридичних;

- емісія власних зобов'язань боргових;

- кредитів залучення та позик від банків інших, включаючи НБУ.

У світовій практиці банківській всі ресурси залучені банку за їхнім накопиченням поділяються на дві категорії:

- депозити;

- недепозитні привернуті кошти.

Основною частиною ресурсів залучених банків комерційних є депозити, тобто кошти грошові, які клієнти - особи фізичні та юридичні - вкладають в банк і використовують відповідно до рахунку умов та законодавства банківського.

Критичний аналіз підходів вчених до визначення терміну ресурси депозитні банку вказує на те, що трактування цього поняття варіюється, і наразі не існує єдиної думки щодо цього. У додатку Б розглянемо різні визначення депозиту банку, зроблені авторами різними.

Наведені дані у додатку Б свідчать, що при визначенні терміну банку депозит вчені використовують характеристики різноманітні, що відрізняються за змістом економічним, важливістю, регулювання можливостями, розміщення напрямками, власністю тощо, що ускладнює управління процес ними. Згідно з вище викладеним, депозитом банку слід розуміти кошти у формі готівковій або безготівковій, розміщені їх власниками або особами третіми на рахунках іменних банку, з урахуванням повернення принципів, терміновості, платності, диференційованості, забезпеченості та характеру цільового.

Кошти залучені впливають на процес економічний, дохід генеруючи і капітал формуючи, який банк використовує у проведенні операцій активних.

В умовах реального світу зберігання грошей у банках комерційних є одним із небагатьох способів збереження заощаджень своїх. Використання ресурсів залучених дозволяє:

- значно розширити обсяги бізнесу банківського;
- забезпечити більш ефективне капіталу використання;
- прискорити формування бази ресурсної;
- підвищити вартість ринкову банку комерційного.

Важливою умовою досягнення ефективності ресурсів використання депозитних є ліквідності збереження на прийнятному рівні для банку, використання всіх ресурсів депозитних та досягнення рівня високого рентабельності (прибуток на вкладені ресурси депозитні).

При розгляді зобов'язань обсягу банку важливо провести оцінку аспектів: якісних та кількісних. Зростання зобов'язань суми банку про розширення свідчить його бази депозитної, і важливо також аналізувати якісну зобов'язань структуру.

Чим більший зобов'язань відсоток перед банку клієнтами (підприємствами та організаціями) на основі довгострокової, тим стабільніша ресурсів частина банку комерційного, що сприяє підвищенню його ліквідності та зменшенню залежності від позик міжбанківських. Однак, слід зауважити, що депозити термінові є дорожчими, що може вплинути негативно на рентабельність банку, і збільшення частки позик банківських може ризик збільшити ліквідності незбалансованої, оскільки це підсилює залежність банку від джерел зовнішніх фінансування.

Важливо відзначити, що в умовах дефіциту коштів вільних у господарювання суб'єктів частка кредитів міжбанківських у зобов'язань структурі може досягати 40–50% [30].

Висока залишків частка на клієнтів рахунках може знизити стабільність бази ресурсної банку, викликати потребу у активах високоліквідних і спонукати банк до трансформації частини ресурсів короткострокових на більш довгострокові вкладення, що загострює ліквідності проблему.

Зобов'язань збільшення банку розглядається як явище позитивне, оскільки це вказує на зростання ресурсів кредитних. Важливо враховувати вагу питому депозитів з перспективою довгостроковою, що підвищує ресурсів стабільність банку комерційного, сприяє підвищенню ліквідності його та зменшує залежність від кредитів міжбанківських.

Виходячи з практики, банк комерційний слабо контролює обсяги операцій депозитних. Ініціатива розміщення коштів на депозитах походить безпосередньо від вкладників. У цьому полягає особливість цієї групи операцій пасивних. Вкладник зацікавлений не тільки у виплачуваних відсотках банком, а й у надійності збереження ввірених коштів банку.

Основні аспекти організації операцій депозитних, яких повинні дотримуватись банки комерційні:

а) операції депозитні мають бути спрямовані на прибутку отримання або умов створення для його майбутнього;

б) операції депозитні мають бути різноманітними, орієнтованими на клієнтів різних;

в) повинна бути узгодженість між операціями депозитними та кредитними щодо термінів, суми та відсотків за вкладами та інвестиціями кредитними, а також їх взаємозв'язку;

г) у процесі організації операцій депозитних увагу особливу приділяти слід вкладам строковим як більш контрольованим банками;

д) організовуючи операції кредитно-депозитні, банк повинен прагнути до мінімізації своїх ресурсів вільних;

е) банк вживати має заходів щодо розвитку послуг банківських, які сприяють депозитів залученню.

Депозитні рахунки різноманітні: їх класифікація може базуватися на різних критеріях:

а) джерела депозитів;

б) їх призначення;

в) норма прибутку;

г) категорія вкладника та форма вилучення вкладу — найчастіше.

Оцінку використання ресурсів депозитних можна здійснити за критеріїв низкою, що характеризують ефективність політики депозитної банку в цілому. Оцінка ефективності політики депозитної банку комерційного може здійснюватися на основі підходу коефіцієнтного. Цей метод передбачає розрахунок трансформації коефіцієнта; показник ресурсів ефективності використання депозитних (коштів залучених і зобов'язань) для фінансування вкладень кредитних; прибутковість ресурсів депозитних, коштів залучених та векселів виданих.

Ряд методологій передбачає оцінювання поетапне. На етапах окремих пропонується склад досліджувати, структуру та динаміку залишків коштів у депозитах, а також їх надходження та вибуття. На інших етапах рух оцінити коштів у депозитах, виходячи з розрахунку коефіцієнта осідання коштів, що надійшли на рахунки депозитні; коефіцієнт надходження коштів у депозити; середній термін зберігання вкладу. На етапі завершальному оцінюється ефективність використання коштів на депозитах [24].

Банки активно використовують системи аналітичні для ефективності підвищення управління процесами. Системи аналітичні базуються на концепції побудови джерела консолідованої інформації достовірної та забезпечення аналітиків банку інструментами аналізу інформації.

Банк є складним економічним об'єктом, оцінка його діяльності - це сукупність методів дослідження і засобів їх реалізації, які діють відповідно до правил і принципів їх застосування. Необхідність проведення оцінки викликана причинами об'єктивними, щоб мати уявлення чітке про розвиток банку в умовах обмежень існуючих ресурсних. Одним із завдань банків комерційних є підвищення якості сучасних оцінки методів, розробка та впровадження підходів і процедур нових визначення ефективності управління ресурсами банків з урахуванням позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Алгоритм оцінки комплексної ефективності використання ресурсів депозитних банку комерційного включає 4-етапний алгоритм оцінки комплексної ефективності ресурсів депозитних банку (рис. 3.1).

* Позначення коефіцієнтів: (1) маржа процентна; (2) спред чистий; (3) ефективність використання залучених ресурсів; (4) коефіцієнт трансформації; (5) ефективність використання ресурсів депозитних (коштів залучених та зобов'язання) для вкладень фінансування кредитних; (6) ефективність коштів використання залучених; (7) ефективність пасивів використання; (8) прибутковість ресурсів депозитних; (9) повернуті кошти позикові; (10) коефіцієнт ефективності коштів використання на депозитах

Рис. 3.1. Схема алгоритму оцінки ефективності використання депозитних ресурсів банку комерційного

На 1 етапі проводиться загальна характеристики операцій депозитних банку за термінами, сумами та категоріями вкладників. Період аналізу становить щонайменше три роки (довгострокова перспектива), можливо, кілька кварталів або місяців, щоб врахувати складову сезонну, яка особливо помітна в рахунках осіб фізичних (наприклад, зменшення залишків на рахунках, пов'язане з періодом канікул літніх або новорічних). Визначити абсолютні та відносні показників відхилення.

На 2 етапі застосовуються коефіцієнтні методи. Розрахувати такі коефіцієнти, як маржа процентна, спред чистий, коефіцієнт трансформації, ефективність ресурсів використання залучених, ефективність ресурсів використання депозитних, ефективність коштів використання залучених, ефективність пасивів використання, прибутковість ресурсів депозитних, прибутковість коштів залучення та ефективність коштів використання на депозитах. За співвідношенням ступеня ефективності використання ресурсів депозитних банку на основі індивідуальних коефіцієнтів і впливу факторів (високоефективних, ефективних, неефективних), а також оцінки показників тенденції (зростання або зниження) дається оцінка сумарна використання банком своїх ресурсів депозитних як високоефективного, ефективного та неефективного.

На 3 етапі проводиться факторна оцінка. Оцінка впливу факторів: середньої вартості ресурсів залучених та витрат процентних за операціями депозитними (проста факторна модель та її розширений варіант витрат процентних за операціями депозитними). Також визначаються відхилення абсолютні та відносні показників розрахункових ефективності операцій депозитних банку.

4 етап – завершальний. За співвідношенням ступеня ефективності використання банку ресурсів депозитних на основі коефіцієнтів індивідуальних і впливу факторів (високоефективних, ефективних, неефективних), а також оцінки показників тенденції (зростання або

зниження) дається сумарна оцінка використання банком своїх ресурсів депозитних як високоефективного, ефективного та неефективного.

Отже, для оптимізації бази ресурсної банку рекомендується:

- покращення механізму залучення депозитів;
- планування операцій активних та пасивних банку;
- збалансоване проведення операцій активно-пасивних;
- вибір потенційних угод кредитних та позик надання;
- раціоналізація підходів до формування відсотків депозитних та кредитних;
- ефективне використання забезпечення інформаційного при здійсненні операцій активно-пасивних банку та інші.

Управління операціями зі зберігання та депозитами слід налагоджувати чином таким, щоб стабільний приріст забезпечити прибутку у період найближчий часу або у перспективі, створивши для цього умови необхідні. Впровадження ефективної політики депозитної передбачає розширення бази клієнтської та застосування різних умов вкладень, що належним чином враховують клієнтів інтереси.

Однак важливо також бути свідомими та урахувувати, що в умовах змін постійних у ринку фінансовому та економіці, стратегії можуть потребувати коригувань. Забезпечення управління ефективного базою ресурсною банку вимагає постійного моніторингу умов ринкових, конкуренції та змін у попиті споживчому.

Оптимізація бази ресурсної також може включати: розвиток продуктів та послуг нових для привертання клієнтів нових; вивчення та впровадження механізмів ризик-менеджменту ефективних для зниження втрат можливих; співпрацю з іншими установами фінансовими та партнерами для розширення фінансування можливостей.

Загальний підхід до оптимізації бази ресурсної банку повинен бути гнучким та адаптивним, спрямованим на досягнення максимальної ефективності та стійкості.

3.2. Досвід ефективного використання ресурсів банків Євросоюзу

Так як Україна прагне приєднатися до Європейського Союзу (ЄС), необхідно дослідити як же використовуються ресурси банків в ЄС з метою їх ефективності підвищення, з тим, щоб можливість мати застосувати досвід даний в Україні. Після більш ніж десятиліття складного середовища з низькими відсотками для банків комерційних у Європі об'єдналися три чинники: підвищення ставок процентних (і розширення маржі), результати програм трансформації витрат і впровадження моделей послуг цифрових. 2022 р. став ще одним вдалим роком для європейських банків: зросли доходи на вражаючі 8%, тоді як витрати відстали й трохи зросли на 2%. Трансформація мережі відділень прогресує, середнє скорочення мережі на ~15% у Європі за останні два роки, хоча й із значними відмінностями в прогресі між окремими країнами.

Банки ЄС обрали шлях трансформації свого бізнесу та моделей операційних. Підкріплені першими плодами цієї трансформації, приблизно чотири з п'яти банків в збільшили свої прибутки. Два пріоритети постають як ключові відмінності в найближчій перспективі [45]:

- переосмислення продажів;
- переосмислення продуктів.

Окрім цих безпосередніх пріоритетів, сценарії розвитку обслуговування банківського у 2025 р. залишаються в ЄС актуальними, з проблемами, на які варто увагу звернути – вбудоване фінансування продовжує зменшувати дохід банків, а великі технологічні/фінтех гравці продовжують стимулювати інновації, цінову конкуренцію та прагнення взаємодії з клієнтом. Результати фінансові за 2022 р. окреслюють ситуацію в Європі з позитивним розвитком базового бізнесу банків – як кредитів, так і депозитів, а також позитивні результати та прибуток, які зросли внаслідок повторного зростання ставок процентних. Оскільки витрати операційні залишалися відносно незмінними, банки скористалися перевагами

підвищення ставок процентних і маржі розширення, і виник помітний позитивний розрив між доходом і витратами [45].

За останні роки поведінка клієнтів зазнала різких змін. У зв'язку в ЄС з пандемією спостерігається зсув фундаментальний – значне збільшення кількості клієнтів, орієнтованих на мобільний зв'язок, порівняно з використанням готівки/відділеннями. Банки поки що не змогли легко реагувати на цю більш розпорошену схему, з багатоканальними напрямками, побудованими навколо традиційних відділень. Це стало проблемою для банків, які зіткнулися з необхідністю залучення партнерських каналів. На ринку з'являється нова модель – перехід від орієнтованої на філії, багатоканальної, вхідної моделі до цифрових продажів, багатоканальної, вихідної моделі. Перші банки обрали нову модель покриття дистанційного консультування та перевівши основну частину своїх клієнтів роздрібних та бізнесу малого та середнього. Оскільки ця модель продажів розвиватиметься далі, п'ять основних блоків є важливими для успіху [45]:

1. Клієнтський досвід.
2. Канальний підхід та інтеграція.
3. Структура організаційна та дизайн процесів.
4. Аналіз даних і технологічна інфраструктура
5. Системи управління та відповідність

Роздрібні продукти банківські в ЄС, а особливо те, як їх можна споживати, почали значно розвиватися в останні роки. Інновації в технологічному та фінтех секторах сприяли радикальній трансформації ключових продуктів. Хоча основні функції таких продуктів, як поточні рахунки, депозити, заощадження, інвестиції та позики, залишилися більш-менш незмінними, вони проходять шлях до кращих, простіших, швидших і доступніших продуктів. У рамках цієї трансформації споживча поведінка та очікування однаково змінюються. У багатьох сферах цей розвиток вже досить зрілий, тоді як в інших областях він лише на початку. Переосмислення роздрібних продуктів банківських є одним із стратегічних

ключових пріоритетів, яким банки повинні прагнути, щоб залишатися актуальними для споживачів, а також підтримувати й покращувати своє конкурентоспроможне становище. Банки повинні надавати клієнтам своїм однаково прості, зручні та цифрові рішення. Переосмислення продуктів для роздрібних банків є подвійним: інтерфейси клієнта мають бути простими та зручними, а серверні модулі мають підтримувати та забезпечувати «оновлену» роботу продукту. Щоб успішно залучати клієнтів за допомогою оновленого продукту, банки повинні: оновити досвід користувача; забезпечити миттєве прийняття рішень і схвалення; знизити вхідні бар'єри; допоміжні процеси сприймати як ключовий фактор; використовувати партнерство.

У короткостроковій перспективі (1-2 роки) банки ЄС будуть використовувати збільшення маржі та здійснювати трансформацію витрат, щоб зробити модель продажів придатною [45]. У середньостроковій перспективі (2025+) сценарії для роздрібно-банківського обслуговування у 2025 р. наблизатимуться швидко – із вбудованим фінансуванням, продовжуватимуть стимулювати інновації, цінову конкуренцію та прагнення до взаємодії з клієнтами [45].

Розглянемо більш детально ефективність використанні ресурсів окремих країн ЄС.

Німеччина має недискримінаційну, добре розвинену інфраструктуру послуг фінансових. Незважаючи на те, що фінансування корпоративне через ринки капіталу зростає, система фінансова Німеччини залишається здебільшого банківською, а позики банківські є переважною формою фінансування для фірм, особливо для підприємств малих і середніх. Універсальна банківська система Німеччини дозволяє більш ніж 36 000 банківських офісів країни не тільки приймати депозити та надавати позики клієнтам, але й торгувати паперами цінними. Традиційна німецька система перехресного володіння акціями між банками та промисловістю, а також високий рівень запозичень банківських порівняно з акціонерним

фінансуванням дозволили німецьким банкам здійснювати значний вплив на промисловість. Приватні банки контролюють приблизно 30% ринку, тоді як державні банки ощадні, частково пов'язані з влади органами державними та місцевими, здійснюють 50% операцій банківських, а кооперативні банки складають баланс. Всі три види банків пропонують своїм клієнтам повний послуг спектр. Державний банк KfW надає спеціальні послуги кредитні, включаючи фінансування кредитів іпотечних власників будинків, гарантії для бізнесу малого та середнього, фінансування проектів у регіонах Німеччини та фінансування експорту для проектів у країнах, що розвиваються. Регіональні державні банки Німеччини були одними з постраждалих найбільш від світової кризи фінансової та продовжують стикатися з серйозними проблемами для своїх бізнес-моделей. Банки Німеччини допомагають забезпечити доступність капіталу, коли і де це необхідно. Вони стимулюють інвестиції, інновації та прогрес. Банки поруч із своїми клієнтами та надають їм підтримку, коли вони працюють над досягненням своїх фінансових цілей, незалежно від того, чи є ці клієнти компаніями, асоціаціями, державним сектором чи приватними клієнтами, такими як працівники, пенсіонери, підприємці та студенти. Банки Німеччини роблять значний внесок як в економічне зростання, так і в зайнятість. Крім того, вони виконують роль важливу у процесі переходу суспільства та економіки до цифровізації та сталого розвитку.

Польща має надійну, недискримінаційну інфраструктуру послуг фінансових. Банківський сектор відіграє домінуючу роль у системі фінансовій, на нього припадає близько 70% активів сектора фінансового. Декілька банків належить державі, але цей сектор переважно належить особам приватним, причому приватні банки контролюють приблизно дві третини сектора банківського. Уряд розпочав спробу збільшити місцеву власність у банківському секторі шляхом придбання іноземних банків державними банками, в результаті частка іноземних банків у загальних активах сектора впала наприкінці 2018 року з приблизно 60 відсотків нижче

50 відсотків. Держава контролює два найбільші банки Польщі. Ці два кредитори контролюють приблизно одну третину ринку, тоді як на десятку провідних банків припадає 73,5% активів банківських і 78,8% депозитів. Універсальна банківська система Польщі надає депозити, кредити та послуги з торгівлі паперами цінними. Державний банк BGK управляє цільовими фондами (наприклад, муніципальний розвиток, дороги, житло, технології); відповідає за виплату більшості коштів ЄС, наданих Польщі; надає спеціальні кредитні послуги, включаючи іпотеку власників житла та гарантії експортним компаніям; та випускає облігації для фінансування інфраструктурних (дорожніх) проєктів. Польський сектор банківський продовжує перебувати в стабільному та надійному стані, незважаючи на складну геополітичну та економічну ситуацію в Європі. Зокрема, нинішні високі ставки процентні призвели до покращення результатів фінансових банків у всьому ЄС, включаючи Польщу. Незважаючи на те, що в цілому польський сектор банківський перебуває в хорошій ситуації, час від часу виникають проблеми, які відображені в подіях останніх місяців. Польський банківський сектор продовжує обтяжуватися значним портфелем кредитів, деномінованих в іноземній валюті (передусім у швейцарських франках). Ці кредити є предметом масових претензій, які все частіше вирішуються на користь клієнтів. Зокрема, сприятлива для споживачів прецедентна практика місцевих судів і судів ЄС дозволяє визнавати такі кредитні договори недійсними. Це означає, що сторони угоди повинні відшкодувати одна одній сплачені суми (виплата кредиту та частки з відсотками). Найновішою подією в цьому відношенні є рішення Суду Європейського Союзу (СЄС) від 15 червня 2023 р. у справі C-520/21, в якому постановлено, що Директива ЄС про несправедливі умови контрактів (Директива 93/13/ЄЕС) забороняє від банків вимагати винагороду за користування капіталом, наданим споживачеві згідно з пізніше визнаним недійсним кредитним договором, але не забороняє позичальнику висувати такі вимоги. Хоча це рішення не обов'язково було несподіванкою, воно стало поганою новиною для

польського банківського сектору, даючи зрозуміти, що єдиним способом пом'якшити ризик, спричинений суперечками з клієнтами, є масові розрахунки [45].

Портфель кредитів в іноземній валюті продовжує ідентифікуватися Комітетом фінансової стабільності (Польським макропруденційним органом) як найбільший окремий фактор ризику для польського банківського сектора. Однак це стосується не всіх банків і не всі зацікавлені банки однаково схильні до ризику. Крім того, зацікавлені банки мали час, щоб забезпечити ці ризики та розробити стратегії пом'якшення – головним чином у формі програм добровільних розрахунків для клієнтів. Незважаючи на те, що польський банківський сектор є сильним, стабільним і технологічно розвиненим, наступні роки залишаться вимогливими та сповненими викликів. Нові технології та впровадження ризиків ESG у поточні операції залишатимуться ключовим рушієм змін у банківській справі. Немає сумніву, що ці зміни, принаймні частково, будуть продиктовані дедалі більшою кількістю нормативних актів.

Банки комерційні Франції пропонують усі класичні інструменти фінансування, включаючи кредити короткострокові, середньострокові та довгострокові, лінії кредитні короткострокові та середньострокові, овердрафти забезпечені та незабезпечені. Комерційні банки також допомагають у публічному розміщенні акцій і корпоративних боргів, а також у злиттях, поглинаннях і поглинаннях. Банки пропонують захист від коливань процентних ставок і валют. Франція також має 132 іноземні банки; деякі з великою мережею відділень. У 2023 році, який був затьмарений великою невизначеністю, сектор фінансовий Франції підтвердив свою значну стійкість.

Ключові процентні ставки Євросистеми зросли на 450 базисних пунктів з липня 2022 року, піднявши ставку за депозитами до 4% у вересні у відповідь на інфляцію, яка досягла піку в 10,6% в євросоні в жовтні 2022 року. До 2% до 2025 року ставки процентні залишалися стабільними на

поточному рівні протягом часу, необхідного для їх повного перенесення. Фінансові результати французького банківського сектору залишаються дуже високими: за півріччя 2023 року прибутки до оподаткування шести найбільших банківських груп зросли на 2,5% до 21,7 млрд євро, а чистий банківський дохід має тенденцію до зростання з початку 2022 р. Отже, коефіцієнт платоспроможності французьких банків знову покращився, підвищившись до 15,6% станом на 30 червня 2023 р. порівняно з 15,1% наприкінці 2022 р., що значно перевищує мінімальні нормативні вимоги [45].

Отже, європейські банки загалом отримують вигоду від вищих ключових процентних ставок. Підвищення процентних ставок дає змогу переорієнтувати портфелі на високоприбуткові активи.

Враховуючи досвід країн ЄС, для України вирішенням проблеми формування ресурсів довгострокових може стати вдосконалення бази законодавчої, яка передбачає неможливість дострокового вилучення строкового вкладу банківського та забезпечує позачерговість платежів у рахунок погашення кредиту позичальником, який зазнає труднощів фінансових. Своєчасне погашення позичок дозволить організаціям кредитним оздоровити своє становище фінансове. Підвищення капіталізації банків комерційних досягається з урахуванням залучення низки додаткових джерел, зокрема, коштів інституційних інвесторів. Доцільно здійснювати управління активами фондів інвестиційних, пайових фондів інвестиційних та недержавних фондів пенсійних. Також у спосіб підвищення капіталізації банку бути може обслуговування банками бюджетів регіональних у частині розрахунково-касового обслуговування. Для підвищення ресурсів обсягів залучених кожен банк комерційний має всі зусилля направити на: збільшення частки вкладів осіб фізичних у структурі загального фонду ресурсів; залучення депозитів осіб юридичних; активне залучення клієнтів на обслуговування розрахунково-касове. Для підвищення управління ефективності портфелем депозитним необхідно визначати оптимальний період зберігання вкладів строкових як фізичних, і юридичних.

3.3. Моделювання прибутковості як цільової стратегії ефективності використання ресурсів комерційного банку

Зважаючи на нестабільну ситуацію економічну в Україні та за її межами, гостро постає питання ефективного функціонування системи банківської. У банкоцентричній моделі українського ринку фінансового банку є основними посередниками в системі відносин ринкових, а створення ефективної системи стратегічного управління фінансового банками створить підґрунтя для підвищення їх прибутковості в поточному та довгостроковому плануванні. Пошук інструментів ефективних для створення моделей прогнозних прибутковості установ банківських є пріоритетним завданням.

Основною метою стратегічного управління фінансового банками в умовах невизначеності є досягнення прибутковості довгострокової. На прибутковість банку впливають фактори зовнішні та внутрішні. Фактори внутрішні залежать від рішень управлінських, тоді як зовнішні визначаються середовищем макроекономічним, в якому працює банк.

Розглянемо, які фактори впливають на прибуток Банку. Для цього, з метою визначення факторів впливу, побудуємо кореляційну матрицю (табл. 3.1; 3.2).

Таблиця 3.1

Інформаційні дані для побудови кореляційної матриці факторів впливу на чистий прибуток Банку

фактори, млн. грн./%	період	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий прибуток, (Y)		662,457	696,224	542,193	795,365	-1772,51
Чисті процентні доходи (X1)		1078,137	1315,962	1,287,424	1437,879	1540,772
Чисті комісійні доходи (X2)		192,989	183,669	175,607	207,300	176,310
Рентабельність активів (X3)		3,16	2,92	2,00	2,51	-5,39
Чистий спред (X4)		6,9	9,3	7,3	-23,8	8,2
Чиста процентна маржа (X5)		5,13	5,51	4,74	4,55	4,68
Достатність капіталу власного (X6)		16,57	19,77	16,22	14,52	7,30
Коефіцієнт співвідношення ВК/П (X7)		14,21	16,51	13,96	12,68	6,80
Активи (X8)		20996,673	23879,05	27137,24	31628,73	32899,02

Таблиця 3.2

Кореляційна матриця факторів впливу на чистий прибуток

	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
Y	1,00	-0,64	0,52	0,99	-0,32	0,34	0,90	0,92	-0,59
X1		1,00	-0,11	-0,71	-0,31	-0,53	-0,68	-0,68	0,94
X2			1,00	0,49	-0,86	-0,17	0,21	0,23	0,01
X3				1,00	-0,24	0,42	0,93	0,94	-0,68
X4					1,00	0,56	0,05	0,03	-0,47
X5						1,00	0,68	0,66	-0,79
X6							1,00	1,00	-0,77
X7								1,00	#Н/Д
X8									1,00

Аналізуючи кореляційну матрицю, ми бачимо, що найбільший вплив на чистий прибуток Банку мають рентабельність активів (X3) та достатність капіталу власного (X6). Тому зробимо прогнозні розрахунки, побудувавши парну лінійну регресію, як зміниться чистий прибуток Банку зі зміною рентабельності активів та достатності капіталу власного.

Парна лінійна регресія є методом аналізу взаємозв'язку між двома змінними, де одна змінна вважається незалежною (прогностичною), а інша - залежною (відгуком). У парній лінійній регресії припускається лінійний зв'язок між незалежною і залежною змінними.

Математично, парна лінійна регресія може бути виражена рівнянням прямої лінії (3.1):

$$Y = b_0 + b_1 X + \varepsilon \quad (3.1)$$

де: Y - залежна (відгукова) змінна,

X - незалежна (прогностична) змінна,

b_0 - зсув (перетин з віссю Y),

b_1 - коефіцієнт нахилу (нахил прямої),

ε - помилка (випадковий член), яка представляє випадкові фактори або невраховані впливи.

Метою парної лінійної регресії є знаходження оптимальних значень b_0 і b_1 , які найкраще підходять для опису зв'язку між змінними. Це може бути

використано для прогнозування значень залежної змінної на основі незалежної.

Існує кілька методів для оцінювання регресії параметрів, але найпростішим і універсальним найбільш є метод квадратів найменших. Згідно з цим методом параметри визначаються так, щоб забезпечити суму мінімальну різниць квадратів між фактичними надходжень значеннями та їхніми оцінками, згідно умови, що найкраще наближення досягається (3.2):

$$\sum_{i=1}^n li^2 \Rightarrow \min \quad (3.2)$$

За допомогою вказаного методу отримані значення параметрів (3.3):

$$\left\{ \begin{array}{l} b_1 = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2} = 5,6818 \\ b_0 = \frac{\sum_{i=1}^n y_i - b_1 \sum_{i=1}^n x_i}{n} = 0,4199. \end{array} \right. \quad (3.3)$$

Середньоквадратична регресії помилка дорівнює (3.4):

$$s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_i - y_i)^2}{n - 2}} = 161,108 \text{ млн. грн.} \quad (3.4)$$

Коефіцієнт кореляції R обчислюється за формулою (3.5) і показує залежність між фактором і показником:

$$R = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n y_i}{\sqrt{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - (\sum_{i=1}^n x_i)^2} \times \sqrt{n \sum_{i=1}^n y_i^2 - (\sum_{i=1}^n y_i)^2}} = 0,86 \quad (3.5)$$

Для даної моделі R=0,86 означає, що між фактором і показником існує ступінь висока залежності.

Коефіцієнт детермінації для даної моделі дорівнює (3.6):

$$R^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_{i_{\text{розрах}} - \bar{y}_{\text{розрах}}})^2}{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2} = 0,74 \quad (3.6)$$

Таким чином, згідно з обраною моделлю, зміни величини прибутку чистого від рентабельності активів пояснюються на 74% і на 26% факторами зумовлено, що лежать за межами моделі, і випадковими у тому числі.

Умовою необхідною для переходу від об'єкта дослідження до моделі дослідження і подальшого результатів перенесення на моделювання об'єкт є адекватності вимога об'єкту моделі. Адекватність моделі визначається як відтворення важливих всіх властивостей об'єкта моделлю з повнотою необхідною для досягнення дослідження цілей. Зазвичай адекватності оцінка моделі базується на вимірах статистичних розбіжностей між значеннями змінних вихідних моделі та об'єкта при однакових значеннях змінних вхідних, які розраховані на основі серії результатів експериментів з моделювання на об'єкті. Для перевірки моделі адекватності використовуються дані серії іншої експериментів, ніж ті, які використовуються для ідентифікації параметричної.

Перевіримо адекватність моделі лінійної побудованої за Фішера критерієм. Для цього розрахунок виконаємо F-критерію згідно з моделлю (3.7):

$$F_p = \frac{R^2}{1 - R^2} (n - 2) = 91,87 \quad (3.7)$$

За таблицями статичними Фішера F-розподілу для значимості 95%-ого рівня та при вільності ступенях відповідно 1 і $n-2=5-2=3$ (для парної регресії) $F_{\text{кр}(0.05;1;3)}=19,29$. Таким чином, значення розраховане F більше, ніж критичне: $F_p(91,87) > F_{\text{кр}}(19,29)$. Отже, висновок зробити можна про адекватність моделі побудованої даним вихідним за Фішера F-критерієм.

Із двох оцінених параметрів саме параметр a_1 визначає ступінь залежності показника від фактора. Тому перевіримо його статистичну значимість. Це можна зробити за допомогою критерію Стюдента.

Розрахункове t-статистики значення отримаємо як відношення b_1 до своєї похибки стандартної S_{b_1} (3.8;3.9):

$$S_{b_1} = \sqrt{\frac{S^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - x_{cp})^2}} = 0,3 \quad (3.8)$$

$$t_1 = \left| \frac{b_1}{S_{b_1}} \right| = \left| \frac{5,6818}{0,3} \right| = 19,94 \quad (3.9)$$

Критичне t-статистики значення знаходимо за таблицями статистичними Стьюдента t-розподілу при значимості рівні $\alpha = 0,05$ (довільно задаємо) та вільності ступенях $n-2= 3$: $t_{\text{крит}(0.05;3)}=4,3$. Таким чином, значення розрахункове більше, ніж критичне. Отже, параметр b_1 з надійністю 95% вважати можна значимим статистично.

Ідентично розрахункам впливу рентабельність активів на прибуток чистий Банку, побудуємо регресійну лінійну модель, яка встановлює залежність прибутку чистого Y_i від достатності капіталу власного X_{6_i} (3.10):

$$Y_i = b_0 + b_1 X_{6_i} + l_i, \quad i=1, \dots, n \quad (3.10)$$

Розрахунків результати в таблицю 3.3 знесемо:

Таблиця 3.3

Оцінка параметрів впливу достатності капіталу власного
на чистий прибуток

Значення параметрів регресійної кривої	$b_1 =$	0,84	0,1264	$=b_0$
	$S_{b_1} =$	0,2	0,387	$=S_{b_0}$
	$R^2 =$	0,82	331,122	$=s$
	$F_p =$	18,58	3	$=n-2$
Коефіцієнт детермінації	$R=0,91$			
Перевірка критерію Фішера	$F_{\text{роз.}} = 18,58 > F_{\text{кр}} = 12,71$ – модель адекватна			
Перевірка критерію Стьюдента	$ t_1 = 4,3 > t_{\text{кр}} = 2,78$ – параметр b_1 з надійністю 95% можна вважати статистично значимим			

Ргідно з обраною моделлю, зміни величини прибутку чистого від достатності капіталу власного пояснюються на 82% і на 18% факторами зумовлено, що лежать за межами моделі, і випадковими у тому числі.

В ситуації, яка склалася в Україні, досить важно здійснювати вірне прогнозування. Причому 2022 р. для Банку був збитковим і, ймовірно, 2023 р. також може бути збитковим. Проведемо розрахунки за формулою (3.11) зону довірчого інтервалу для прогнозного показника:

$$y_{np.i}^{max} = y_{np.i}^{proz} + \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(x_i^{proz} - \bar{x})^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}}; y_{np.i}^{min} = y_{np.i}^{proz} - \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(x_i^{proz} - \bar{x})^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \quad (3.11)$$

Далі побудуємо надійний інтервал з границями $(y_{np}^{proz} - \Delta y_{np}; y_{np}^{proz} + \Delta y_{np})$ (3.12):

$$\Delta y_{np} = t_{крит.} S \sqrt{1 + \frac{1}{n} \frac{(x_{np} - \bar{x})^2}{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}} \quad (3.12)$$

Границі значень верхні та нижні показника прогнозних значень знаходяться в межах від -1990,17 млн. грн. до 123,8 млн. грн.

Розраховані прогнозні значення прибутку чистого на 2024 р. можливість дає зробити, що при зростанні рентабельності активів і достатності капіталу власного прибуток чистий зростати буде. Тобто є ймовірність тенденції позитивної. Але сказати з точністю великою, по проведеним розрахункам та враховуючи ситуацію в Україні та вплив воєнних подій на систему банківську в цілому, ми не можемо. На нашу думку, для більш точного висновку, необхідно враховувати при розрахунках не лише показники діяльності Банку, а і поточну ситуацію в країні: кількість тимчасово окупованих територій, на яких можуть бути як відділення Банку, так і підприємства (малі та середні), які взаємодіють з банком; чисельність населення (тобто міграція за межі країни потенційних клієнтів – осіб фізичних); рівень безробіття; рівень заробітних плат та ін. чинники.

Висновки до розділу 3

Пошук напрямів удосконалення механізму ефективного використання ресурсів фінансових банку комерційного дозволило зробити висновки:

1. Однією з ключових цілей банку у створенні стійкої основи фінансової є привертання клієнтів нових, з метою постійного забезпечення надходження вільних ресурсів фінансових до банку. Запропоновано алгоритм оцінки комплексної ефективності використання ресурсів депозитних банку комерційного, який включає 4 етапи оцінки комплексної ефективності ресурсів депозитних банку. На основі якої, для оптимізації бази ресурсної банку рекомендується: покращення механізму залучення депозитів; планування операцій активних та пасивних банку; збалансоване проведення операцій активно-пасивних; вибір потенційних угод кредитних та позик надання; раціоналізація підходів до формування відсотків депозитних та кредитних; ефективне використання забезпечення інформаційного при здійсненні операцій активно-пасивних банку та інші.

2. Банки ЄС обрали шлях трансформації свого бізнесу та моделей операційних. Враховуючи досвід країн ЄС, для України вирішенням проблеми ресурсів формування довгострокових може стати вдосконалення бази законодавчої, яка передбачає неможливість дострокового вилучення строкового вкладу та забезпечує позачерговість платежів у рахунок погашення кредиту позичальником, який зазнає труднощів.

3. Розраховані прогностичні значення прибутку чистого на 2024 р. можливість дає зробити, що при зростанні рентабельності активів і достатності капіталу власного прибуток чистий зростати буде. На нашу думку, для більш точного висновку, необхідно враховувати при розрахунках не лише показники діяльності Банку, а і поточну ситуацію в країні.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Мета кваліфікаційної роботи полягає в розробці комплексу підходів теоретичних і інструментів методологічних для аналізу ефективності використання ресурсної бази комерційних банків. В процесі виконання поставлених завдань щодо досягненні мети, сформовано висновки:

1. Ресурси фінансові означають грошові та інші активи, які банк використовує для своєї діяльності операційної. Ці ресурси відіграють роль ключову у функціонуванні банку і впливають на його можливість надавати різноманітні послуги фінансові та виконувати завдання інші. Основна частина ресурсів цих, що використовується банком, формується за рахунок коштів клієнтів та вкладів залучених.

2. Механізм ефективного управління ресурсами фінансовими банку комерційного включає в себе різноманітні стратегії та практики, спрямовані на оптимізацію використання активів грошових та стабільності забезпечення банку. Оптимальне використання ресурсів представляє собою процес складний і довготривалий, який вимагає моніторингу, аналізу та адаптації стратегій для реагування на змінні умови ринку та ситуації економічної.

3. Визначення ефективності ресурсів використання банку комерційного визначає, наскільки ефективно та результативно банк використовує свої ресурси для цілей і завдань досягнення визначених. Для комерційного банку під ефективністю розуміється ефективне ресурсів використання для прибутку максимізації та ризиків мінімізації.

4 У 2022 р. результати Банку діяльності підтвердили стійкість його бізнес-моделі та його здатність протистояти глобальним викликам і утримувати розвиток стійкий бізнесу. Навіть при загальному погіршенні показників операційних та фінансових, Банк зміг зберегти основні показники на рівні задовільному та достатньому. У 2022 р. обсяг портфеля кредитного зменшився на 2%, становлячи 22,4 млрд грн. Суттєве знецінення гривні на 34% вплинуло на розмір портфеля кредитного у гривневому еквіваленті.

Однак фактором основним, що вплинув на зміну розміру портфеля кредитного, стало обмеження кредитування через події воєнні в Україні протягом 2022 р. За 2022 р. обсяг коштів клієнтських збільшився на 17%, досягнувши рівень у 24,6 млрд грн. Фінансування діяльності кредитної в основному здійснюється за рахунок депозитів залучених від осіб фізичних та юридичних.

5. Аналіз фінансово-економічних показників Банку дозволяє оцінити якість та ефективність його діяльності, що є ключовим аспектом для розуміння результативності рішень управлінських, які впливають його показники. За 5 років всі види активів Банку зросли, тобто вони не понесли значущих втрат внаслідок військових подій. Зростання активів вказує на те, що багато клієнтів обирають цей банк для своїх потреб фінансових, що свідчить про довіру та популярність банку. А зобов'язання з 2017 р. по 2022 р. зросли на 12647,665 млн. грн. або 70%.

6. Найбільшу вагу в структурі капіталу Банку в 2018-2019 рр. займає прибуток нерозподілений і капітал статутний, 52,3% та 47,7% і 57,2% та 39,9% відповідно. В 2020-2022 рр. найбільшу вагу в структурі капіталу Банку займає капітал статутний та фонди резервні, 41,5%; 41,2% та 70,2% і 39,2%; 38,9% та 103,8% відповідно. Ще в 2022 р. велику вагу в структурі капіталу Банку, хоч і від'ємну, має прибуток нерозподілений (збиток в нашому випадку) -79,1%. Статутний капітал Банку з 2019 р. по 2022 р. залишався незмінним, в розмірі 1571,978 млн. грн, але змінювалась його частка в структурі. Так, якщо в 2018-2021 рр. його частка в середньому становила 42%, то в 2022 р. – більше 70%. З 2018 р. по 2022 р. прибуток (збиток) чистий, у зв'язку зі збитком в 2022 р., зменшився на 2434,965 млн. грн. або 367,57%. Взагалі, прибуток чистий Банку з 2018 р. по 2021 р. зростав (з незначним зниженням в 2020 р.) і збільшився на 132,908 млн. грн. або 20,06%. Протягом 2018-2021 рр. в банку зросла рентабельність витрат, тобто на 1 витрат припадало прибутку в 2018 р. – 31,51 грн., в 2019 р. – 31,47 грн., в 2020 р. – 26,03 грн., в 2021 р. – 41,68 грн. 2022 р. був збитковий.

7. Запропоновано алгоритм оцінки комплексної ефективності використання ресурсів депозитних банку комерційного, який включає 4 етапи оцінки комплексної ефективності ресурсів депозитних банку. На основі якої, для оптимізації бази ресурсної банку рекомендується: покращення механізму залучення депозитів; планування операцій активних та пасивних банку; збалансоване проведення операцій активно-пасивних; вибір потенційних угод кредитних та позик надання; раціоналізація підходів до формування відсотків депозитних та кредитних; ефективне використання забезпечення інформаційного при здійсненні операцій активно-пасивних банку та інші.

8. Враховуючи досвід країн ЄС, для України вирішенням проблеми ресурсів формування довгострокових може стати вдосконалення бази законодавчої, яка передбачає неможливість дострокового вилучення строкового вкладу та забезпечує позачерговість платежів у рахунок погашення кредиту позичальником, який зазнає труднощів.

9. Розраховані прогнозні значення прибутку чистого на 2024 р. можливість дає зробити, що при зростанні рентабельності активів і достатності капіталу власного прибуток чистий зростати буде. Але сказати з точністю великою, по проведених розрахунках та враховуючи ситуацію в Україні та вплив воєнних подій на систему банківську в цілому, ми не можемо. На нашу думку, для більш точного висновку, необхідно враховувати при розрахунках не лише показники діяльності Банку, а і поточну ситуацію в країні.

Отже, у формуванні бази ресурсної банки комерційні України повинні враховувати досвід зарубіжний. Особливу слід увагу приділяти асортименту розширенню продуктів банківських, вдосконаленню системи страхування вкладів клієнтів та рейтингів складанню надійності банків. Здійснення цих заходів відновленню сприятиме клієнтів довіри до банків комерційних на рівень відповідний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. Особливості формування та використання фінансових ресурсів банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_10_37
2. Андрейків Т. Я., Сенищ П. М., Сивуляк М. М. Суть та значення фінансових ресурсів банку в забезпеченні його стабільності. *Підприємництво і торгівля*. 2016. Вип. 20. С. 64-70.
3. Бойко Д. І., Коковіхіна О. О., Цебенко О. В. Фінансові ресурси банку: визначення та класифікація. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2016. Вип. 54. С. 374-377.
4. Болдова А. А., Болдов А. О. Діджиталізація банківських сервісів як передумова подальшого розвитку фінансового простору України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-8>.
5. Волкова Н. І., Довгань Р. С. Управління фінансовими результатами банку в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3080/3003>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-122>
6. Бондаренко П., Бондаренко В., Захаренко О. Особливості управління та формування фінансового результату банку. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 12. С. 174–179
7. Головкова Л. С., Крисанова Н. О., Добрик Л. О. Підвищення ефективності діяльності банку шляхом управління витратами. *Review of Transport Economics and Management*. 2021. Вип. 5 (21). С. 134–142.
8. Гуцалюк О. М. Роль інформаційно-аналітичних ресурсів у фінансовому забезпеченні технологій управління економічною безпекою банківських установ. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2015. № 2. С. 9-12.

9. Гуцалюк О. М. Особливості формування економічного, ресурсного та фінансового потенціалів комерційного банку. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2016. № 3. С. 77-81.

10. Добровольська О.В., Качула С.В., Льовкіна А. С. Фінансовий менеджмент кредитного ризику як запорука безпеки кредитної діяльності банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10005>

11. Дрогоруб І. В. Взаємозв'язок дефініцій "фінансові ресурси банку", "ресурси банку", "ресурсна база банку". *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2014. Вип. 25. - С. 104-108.

12. Зверук Л. А. Управління ресурсною базою банків: методичні засади та механізм реалізації. *Бізнесінформ*. 2016. № 10. С. 271-276.

13. Ігнатишин М. В. Ресурсна база комерційних банків та її роль у механізмі розвитку банківського бізнесу. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2017. Вип. 1. С. 205-209.

14. Качула С.В., Жучик М.А. Теоретико-практичний аспект дослідження прибутковості комерційного банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 10. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.13> URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee>

15. Качула С.В., Коткова А.О. Підвищення ефективності функціонування комерційного банку на фінансовому ринку шляхом мінімізації банківських ризиків. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2907/2831> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-82>

16. Качула С.В., Лисяк Л.В. Кредитна та депозитна поведінка домогосподарств в Україні як складова забезпечення їх фінансової стійкості. *Агросвіт*. 2023. № 16. С.11-19. doi: [10.32702/2306-6792.2023.16.11](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.16.11)

17. Качула С. В., Машаріна Д. В., Дуброва М. М. Формування фінансових ресурсів комерційного банку в умовах цифровізації економіки.

Ефективна економіка. 2024. № 1. URL:
<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2880/2916>.
doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.34

18. Квасова О. П. Державне управління фінансово–економічною безпекою ресурсного потенціалу банків України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 9. С. 20-24.

19. Кочетигова Т. В., Пяничук Д. О. Економічна сутність та необхідність формування фінансових ресурсів комерційного банку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 726-729.

20. Ларіонова К. Л., Капінос Г. І., Балактіонова Д. О. Проблеми формування фінансових ресурсів банківської системи України в умовах фінансової нестабільності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 6. С. 7-16

21. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Управління фінансовими ресурсами банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_38

22. Лисяк Л. В., Губа М. О. Про особливості профілю ризиків вітчизняних банків. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 2. С. 120-130.

23. Малишко Є. О. Діджиталізація на фінансовому ринку: переваги та недоліки. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. DOI:
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-34>

24. Малій О. Г., Сизикова Н. В. Залучення банківських кредитів для формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Креативний простір*. 2023. № 12. С. 50-51.

25. Мірошник Р. О., Кухта І. В. Діджиталізація банківської системи України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2327>. doi:
<http://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-39>

26. Національний банк України: Наглядова статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 10.01.2024).
27. Онищенко Ю. І., Коробченко М. О. Проблеми формування ресурсної бази банків України. *Науковий вісник Херсонського національного університету*. 2018. № 30 (2). С. 84-89.
28. Онопрієнко Ю. Ю. Систематизація підходів до визначення сутності категорій "фінанси банку" та "фінансові ресурси банку". *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 236-240.
29. Орехова К. В., Костюков О. А. Сутність власних фінансових ресурсів банку та особливості їх формування в Україні. *Modern economics*. 2019. № 18. С. 124-129.
30. Павленко О. П. Управління залученими ресурсами комерційного банку: сутність, методи та джерела фінансування. *Молодий вчений*. 2016. № 11 (38). С. 643-647.
31. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
32. Романовська Ю.А., Складанюк М.С. Діджиталізація банківського сектору в умовах пандемії. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-44>.
33. Русинко М. К. Сучасні тенденції та особливості процесу формування банківських ресурсів вітчизняними банківськими установами у посткризовий період. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. № 254. С. 265-271.
34. Смага Л. М., Гнатів О. А. Вплив макроекономічних чинників на кредитну діяльність банків. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць*. Суми : УАБС НБУ, 2007. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/53883/5/Smaha_economic_crisis.pdf;jsession-id=733FE4F3E2ABF84F7D7BD8CFC7E06351.

35. Сорока Б. Р. Діджиталізація фінансового ринку України: ключові ризики для індивідуальних інвесторів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-76>.
36. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4.
37. Успенко В. І., Удовенко В. О. Трагування, управління, роль та місце фінансових ресурсів банку. *Гроші, фінанси та кредит*. 2017. № 7. С. 339-344.
38. Фінансова звітність: офіційний сайт АТ АТ «ПроКредит Банк». URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>
39. Халатур С. М., Грабчук О. М., Богачов Я. Д. Удосконалення теоретичних засад управління фінансовими ресурсами комерційного банку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 1. С. 48-53.
40. Холявко Н. І., Козлянченко О. М. Світові тенденції діджиталізації банківського сектору. *Проблеми економіки*. 2021. № 2 (48). DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-2-217-224>.
41. Худолій Ю. С., Халєвіна М. О. Фінтехнології в банківському бізнесі: реалії та перспективи. *Проблеми економіки*. 2021. №1. С. 134-142. doi: 2222-0712-2021-1-134-142.
42. Чиж Н. М., Дзямулич М. І., Потьомкіна О. В. Ефективність формування та використання ресурсів комерційних банків України. *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 337-343.
43. Швайко Л. М., Микиша А. Д. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. *Соціальна економіка*. 2022. Вип. 63. С. 145–155.
44. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking system. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>
45. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022: Shaping Europe's digital future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (дата звернення: 10.01.2024)

46. Hrabchuk O., Kachula S., Lysiak L., Zarutskaya H. Monetary processes peculiarities during the crisis and adjustment of monetary policy. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2021. Vol.6 (41). PP. 4-16. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/issue/view/55>

47. International Monetary Fund: official site. URL: <https://www.imf.org/en/Data>

48. Kachula S., Zhytar M., Sidelnikova L., Perchuk O., Novosolova O. The Relationship between Economic Growth and Banking Sector Development in Ukraine. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. 2022. Vol. 19. PP. 222-230. URL: <https://wseas.com/journals/articles.php?id=1456>

49. Khalatur S., Zhylenko K., Masiuk Y., Velychko L., Kravchenko M. (2018). Assessment of bank lending diversification in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 13(3). PP. 141-150.

50. Khalatur S., Velychko L., Pavlenko O., Karamushka O., Huba M. (2021). A model for analyzing the financial stability of banks in the VUCA-world conditions. *Banks and Bank Systems*. 16(1). PP. 182-194.

51. Mishnov, O. (2016). Essence of banks financial resources and classification. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2(2), 111-116. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2016-2-2-111-116>

52. Rajani H. Pillai, R. Vedapradha, Candida Smitha, A. Suriya Kumari (2019). Footprints of Human Resource in Banking Sector. *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*. Vol. 7 № 3. DOI: 10.4236/jhrss.2019.73025

53. Sudiyatno, B., Bagana, B. D., Hardiyanti, W., Puspitasari, E., Safitri, S. D. (2024). The role of corporate social responsibility as a moderating factor in influencing bank performance in Indonesia. *Banks and Bank Systems*, Vol. 19/1, pp. 1-11. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.19\(1\).2024.01](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.19(1).2024.01)

54. Statista: Number of active online banking users worldwide in 2020 with forecasts from 2021 to 2024, by region. URL: <https://www.statista.com/> (дата звернення: 10.01.2024)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Трактування визначення «Залучені кошти банку»

Автор	Трактування
Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. [1]	Мобілізація ресурсів банку включає в себе операції, що вважаються пасивними. Здійснюючи ці операції пасивні, банки комерційні залучають кошти необхідні для фінансування операцій активних. Завершені результати таких операцій відображаються у пасиві балансу банку, де вони виступають як джерела формування його ресурсів.
Бойко Д. І., Коковіхіна О. О., Цебенко О. В. [3]	Залучені кошти представляють собою ресурси фінансові, які клієнти вкладають на певний період або до запитання визначеного.
Дрогоруб І. В. [11]	Основні складові бази ресурсної банків комерційних включають в себе кошти привернуті та залучені у вигляді позик. Ці складові формуються в результаті операцій виконання банку, які визначають його сторону пасивну балансу.
Кочетигова Т. В., Пяничук Д. О. [12]	Пасивні операції представляють собою процес ресурсів формування банків комерційних. Кошти залучені становлять частину значну ресурсів банківських, а їх обсяг і структура залежать від спеціалізації клієнтської та продуктової банку, ситуації на ринку банківському, макроекономічного контексту, політики НБУ та факторів інших.
Ларіонова К. Л., Капінос Г. І., Балактіонова Д. О. [20]	Залучені ресурси фінансові банку охоплюють кошти, які розміщені на рахунках: поточних, депозитних та інших банку клієнтів (як юридичних, так і осіб фізичних), а також на рахунках організацій громадських та різних фондів громадських. Ці ресурси розміщуються в активі банку з метою здобуття прибутку або ліквідності забезпечення.
Онищенко Ю. І., Коробченко М. О. [27]	Залучені ресурси представляють собою кошти фінансові, які отримані від клієнтів організації кредитної або позичені секторі в банківському. Ін. словами, формуються ці ресурси завдяки здатності банку залучати кошти від суб'єктів господарюючих, населення, організацій та ін. джерел, а також через отримання коштів банком в результаті емісії паперів власних цінних та операцій ін., що розширюють базу ресурсну організації кредитної на ринку міжбанківському кредитів.

ДОДАТОК Б

Трактування визначення «Депозит банку»

Автор	Трактування
Андрейків Т. Я., Сенищ П. М., Сивуляк М. М. [2]	Депозит - це сума грошей, передана власником банку з метою заощадження, і відповідно до умов угоди зберігається на конкретному рахунку банківському.
Бондаренко П., Бондаренко В., Захаренко О. [6]	Депозит - це ресурси фінансові в валюті національній або іноземній, передані власником чи іншою особою за його дорученням, як у формі готівковій, так і безготівковій на рахунок власника, з метою заощадження за умов певних
Гуцалюк О. М. [9]	Депозит - це сума грошова, яку клієнт передає банку для управління, незалежно від терміну та особливостей оформлення юридичного цього передавання
Качула С.В., Жучик М.А. [14]	Депозит - це ресурси фінансові або папери цінні, які надходять до банку і повинні бути вкладникові повернуті або особі іншій за вказівкою вкладника при виникненні умов певних.
Качула С.В., Лисяк Л.В. [16]	Розглядають депозит як банку зобов'язання за тимчасово залученими ресурсами фінансовими осіб фізичних та юридичних, або паперами цінними, за яке встановлюється плата певна.
Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. [21]	Депозит представляє собою передачу клієнта коштів банку на користування тимчасове. Депозит розглядається не як кошти, банком залучені для збереження, а як позика, надана суб'єктами господарськими та населенням банку на умовах вигідних
Павленко О. П. [30]	Розуміє під коштами грошовими або паперами цінними (акції, облігації) ті засоби, які вносяться для збереження в установи кредитні.
Успенко В. І., Удовенко В. О. [37]	Депозит (вклад) - це коштів сума в валюті національній або іноземній, власником передана або особою іншою за його дорученням, як у формі готівковій, так і безготівковій, на вкладника рахунок для збереження за умов певних.
Халатур С. М., Грабчук О. М., Богаčov Я. Д. [39]	Депозит представляє собою ресурси фінансові або папери цінні, які вносяться до установ кредитних (банків, інститутів ощадних) для збереження підприємствами, організаціями та громадянами